

Lägesrapport avseende explosiva och andra farliga ämnen

- Problembild och statistik 2024

Diariennr A030.391/2025

Saknr 492

Datum 2025-04-09

Version 01.00

Lägesrapport avseende explosiva och andra farliga ämnen

1	Sammanfattning	2
2.	Introduktion.....	3
2.1.	Om Nationellt Bombdatacenter	3
2.2.	Nationellt Bombdatacenter 2024	3
2.3.	Internationellt.....	6
2.4.	Begreppslista och bedömningsbegrepp	6
2.5.	Avgränsningar.....	9
2.6.	Sekretess och delning	9
3.	Statistisk överblick	10
3.1.	Nationell överblick och statistik	10
3.2.	Nationell översikt och trendutveckling.....	10
3.3.	Genomförda uppsåtliga angrepp	14
3.4.	Explosioner	17
3.5.	Nationell karta genomförda uppsåtliga angrepp och explosion.....	19
4.	Regional statistik	21
4.1.	Polisregion Nord.....	24
4.2.	Polisregion Mitt	26
4.3.	Polisregion Bergslagen	28
4.4.	Polisregion Stockholm.....	30
4.5.	Polisregion Öst.....	32
4.6.	Polisregion Väst.....	34
4.7.	Polisregion Syd.....	36
5.	Fokusområden och avvikelser	38
5.1.	Spränghandgranater	38
5.2.	Fyrverkeribomber	38
5.3.	Bränder	39
6.	Det brottsförebyggande arbetet och vikten av samverkan	40
6.1.	Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor	40
6.2.	Lag (2014:799) om sprängämnesprekursorer	41
7.	Bidrag till lägesbilden från samverkande myndigheter	43
7.1.	Försvarsmakten vid Nationellt Bombdatacenter.....	43
7.2.	Säkerhetspolisen vid Nationellt Bombdatacenter	43
7.3.	Nyttjandet av IED i internationell konfliktmiljö.....	44
8.	Slutdiskussion	45

1 Sammanfattning

Nationellt Bombdatacenters (NBDC:s) årsrapport lyfter den problembild som Sverige upplevt under 2024, det vill säga användningen av explosiva varor i kriminell kontext. Utvecklingen saknar motstycke i västvärlden och handlingarna utförs fortsatt på ett hänsynslöst sätt. De explosiva anordningarna kommer allt närmare privatperson i jämförelse med lägesutvecklingen under referensperioden 2020–2024, med undantag för 2023 där nivån bedöms vara densamma. Det är vanligt att tredje part som inte är inblandad i konflikterna drabbas.

Hänsynslösheten återspeglas bland annat i felsprängningar och framförallt drabbar det oskyldiga. När det sprängrelaterade våldet kommer närmare privatperson, inuti trappuppgångar och invid bostadsdörrar, blir en naturlig konsekvens av detta en medförande risk för att privatperson och egendom kommer till skada. Sprängdåden sätter en hög press på alla offentliga instanser och samhällsaktörer. Samhället behöver tillsammans göra mer för att motverka denna negativa utveckling, då enbart polisiära åtgärder inte omfamnar hela problembilden.

Syftet med rapporten är att redogöra för det underlag som NBDC kontinuerligt bearbetar, de frågor som vi hanterar inom verksamhetsområdets ramar samt att analysera den nationella lägesbilden. NBDC:s uppdrag är omfattande och några exempel på det som verksamheten hanterar är bland annat lägesuppföljning både på nationell och regional nivå, deltagande med specialistkunskap i interna forum såväl som extern myndighetssamverkan, men även deltagande i och ledandet av ett flertal regeringsuppdrag.

Genomgående i rapporten presenteras uppdraget och resultatet av det gångna årets arbete. Ett exempel på detta är att det Nationella bombskyddet (NBS) under 2024 har biträtt polisregionerna i 437 ärenden i kriminell kontext som rör allt från fynd och gömmor av explosivanordningar till explosioner. NBDC bedömer att det höga antalet fynd och beslag av explosiva varor som hanterats under det gångna året har förhindrat flertalet explosioner. Detta har resulterat i ett modusskifte där spränghandgranater, fyrverkerier samt bränder har kommit att bli allt mer vanligt förekommande.

De huvudsakliga slutsatserna som diskuteras i årsrapporten är följande:

- Skadebilden och vad utfallet av denna leder till på individ- och samhällsnivå.
- Det sprängrelaterade våldet som flyttat sig ut från storstadsregionerna.
- Vikten av det fortsatta avgörande behovet av samverkan i alla led.
- Vikten av det brottsförebyggande arbetet, och likaså utredningsarbetet, för att förhindra och lagföra kriminella aktörer.
- Lagändringar under 2024 och fortsatta regeringsuppdrag som sträcker sig från 2024 över till 2025.
- Slutligen diskuteras vikten av att ligga i framkant när det kommer till utbildnings- och kompetenshöjande insatser.

2. Introduktion

Föreliggande rapport avhandlar övergripande de händelser som omfattas av verksamhetsområdet explosiva och farliga ämnen som har inträffat under 2024 i Sverige. Verksamhetsområdet omfattar främst användningen av explosiva varor och andra farliga ämnen i kriminell kontext och händelser som påverkar hotbilden i Sverige. NBDC har som ett av sina ansvarsområden att sammanställa och föra den nationella lägesbilden avseende nyttjandet av explosivämnen, farliga ämnen och föremål i kriminell kontext i Sverige.

Det statistiska underlaget i denna rapport kan skilja från tidigare årsrapporter utgivna av NBDC. Detta är en följd av att vi under verksamhetens femte år har vidareutvecklat metoder för inhämtning och analys av data, samt övrig arbetsmetodik. Under året har även tidigare års data berikats och förädlats för att ge en mer korrekt lägesbild.

2.1. Om Nationellt Bombdatacenter

Mot bakgrund av utvecklingen rörande en stor andel sprängämnesrelaterade brott i Sverige fattade Regeringen i november 2019 beslut att ge Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Tullverket, Myndigheten för samhällsskydd (MSB) och beredskap samt Totalförsvarets forskningsinstitut i uppdrag att öka samhällets förmåga att förebygga och förhindra illegal användning och införsel av explosiva varor (Ju2019/03980/PO). Upprättandet av NBDC är ett delresultat av detta uppdrag.

Verksamheten vid NBDC startade den 1 september 2020 och utgör en del av NBS vid Polismyndigheten. Arbetet inom NBDC bedrivs i första hand tillsammans med Försvarsmakten och Säkerhetspolisen, där Polismyndigheten leder arbetet. Genom att samla resurser från främst Polismyndigheten och Försvarsmakten har också myndigheternas förutsättningar för metodutveckling och skydd av egen personal förbättrats.

Uppdraget vid NBDC utgår från en nationell och internationell lägesbild av den tekniska hotbilden, främst avseende explosiva varor. Uppdraget innefattar dock även brottslighet där CBRN (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot) förekommit eller används. Arbetet vid NBDC syftar främst till att stärka förmågan till att förebygga och förhindra den aktuella typen av brottslighet samt att förstärka Polismyndighetens och Säkerhetspolisens förmåga att utreda och lagföra dessa brott.

2.2. Nationellt Bombdatacenter 2024

Verksamhetsåret 2024 inleddes liksom 2023 med ett stort antal explosioner och avslutades likaså med en kraftig ökning under december. Totalt sett innebar 2024 ett ansträngande år för NBS och därmed också NBDC. Att belysa i särskild ordning är att januari 2025, som faller utanför ramen för rapporten, med råge var den mest intensiva månaden i svensk historia kopplat till det sprängämnesrelaterade våldet. Det strukturerade arbetet på NBDC

som startade under 2023 för att minska kriminellas tillgång till civila tänd- och sprängmedel från den legala inhemska marknaden har fortsatt. Effekten av detta arbete syns och har också lett till fler åtgärder från både myndigheter och företag liksom en ökad medvetenhet inom branschen. Tillståndsmyndigheterna har fortsatt bedriva sitt arbete med fler kontroller och ökad tillsyn över hela landet. Detta arbete har förstärkt samarbetet mellan de olika myndigheterna men har också kunnat identifiera flera brister i lagstiftningen.

Effekten av ovanstående är den översyn av gällande lagstiftning avseende lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) som tillsattes av regeringen under 2024. NBDC har bidragit med personal i detta arbete. De vidtagna åtgärder som myndigheterna initierat utifrån denna problembeskrivning har visat sig ge effekt såväl rättsligt som att fler vill bidra i arbetet. Det krävs mer än lagföring för att komma till rätta med denna brottslighet och samhällets gemensamma fokus mot detta är därför fortsatt avgörande.

Polismyndighetens nya arbetssätt och nationella fokus har också bidragit till att NBDC utökat samarbetet med flera verksamheter inom Polismyndigheten under 2024. En av våra närmaste och viktigaste samarbetspartner är Nationellt forensiskt centrum (NFC). NBDC har självständigt och gemensamt med andra berörda aktörer tagit initiativ till flera kompetenshöjande föreläsningar och utbildningar såväl inom myndigheten som för övriga rättsvårdande myndigheter. Detta arbete har i mindre omfattning även innefattat nya aktörer som identifierats som relevanta. NBDC har vidare bidragit med stöd i ett stort antal operativa ärenden, förundersökningar och myndighetsinsatser.

Ovanstående är ett resultat framväxt ur våldsutvecklingen i de kriminella kretsarna tillsammans med utvecklingen i vår omvärld. Under 2024 har det fortsatt funnits en stor efterfrågan på explosiva varor och sprängämnesprekursorer inom de kriminella nätverken. Utvecklingen i Sverige, där de olika kriminella aktörerna använder explosiva varor och genomför sprängningar har därmed fortsatt. Polismyndighetens gemensamma utvecklingsarbete och kraftsamling under 2024 har visat sig framgångsrik på flera fronter. Utvecklingen från 2023 där polisen anträffar en ökad mängd explosiva varor innan de kunnat användas fortsätter. Detta innebär att flera explosioner i vårt samhälle också har kunnat förhindras. Arbetet vid NBDC har under 2024 fortsatt med fokus på det brottsförebyggande.

Vilka sorters explosiva varor och ämnen som används i den kriminella kontexten varierar fortsatt. Arbetet som intensifierades under 2023 för att stoppa den illegala tillgången och användningen av civila tänd- och sprängmedel har inneburit en minskning i tillgång till vissa varor, men efterfrågan är fortsatt stor varför andra varor ökat i antal. En del av problemet är att det historiskt och under längre tid läckt stora mängder vilka fortsatt omsätts vid sprängdåd. NBDC kan dock under 2024 se en viss nedgång i användningen av dessa varor. Dialogen med tillverkarna och

branschföretagen fungerar väl. Vidare har NBDC deltagit i flera möten och aktiviteter för att dela lägesbilden och informerat om vikten för fler samhällsaktörer att bidra i det brottsförebyggande arbetet.

Under 2024 har NBDC identifierat en ökning i användandet av vissa pyrotekniska produkter. En ökning av användningen av handgranater har också varit påtaglig. Tillgången till dessa varor liksom kunskapen kring hur dessa kan användas kan till viss del ses som ersättning för minskade tillgången till civila tänd- och sprängmedel. Detta följer prognosen inför samhällets kraftsamling mot läckaget av legala sprängmedel. Förändringen i tillgång och tillvägagångssätt innebär också utveckling i samarbete med andra. Då flera av de vanligaste pyrotekniska produkterna liksom handgranaterna till skillnad från civila sprängmedel är insmugglade eller illegalt inköpta till Sverige, är samverkan med Tullverket av särskild vikt. Även legala produkter köpta inom landet har dramatiskt ökat vid sprängdåd. Samverkan mellan NBDC och Tullverket såväl i det nationella som det internationella arbetet har därför fördjupats. Det gemensamma arbetet är framtidsinriktat och bedrivs på flera områden för att försvåra illegal hantering i Sverige av dessa produkter. Avseende pyrotekniska varor liksom prekursorer utgör MSB en särskilt viktig samarbetspartner, där NBDC har ett nära samarbete med MSB och vi ingår i flera gemensamma forum.

I andra EU-länder utgör pyrotekniska produkter ett samhällsproblem varför arbetet i internationella forum är nödvändigt. NBDC deltar i flera internationella samarbeten kring denna fråga tillsammans med andra svenska myndigheter. Inom ramen för det internationella samarbetet utgör problembilden och ökningen av den illegala användningen av handgranater också en viktig fråga. Utöver samverkan inom de brottsbekämpande myndigheterna bidrar Försvarsmakten med viktig kompetens i NBDC:s arbete.

Det forensiska arbetet utgör en särskilt viktig del i det brottsutredande arbetet men också för brottsförebyggande åtgärder. Därför har samarbetet med kriminaltekniker, analytiker och forensiker främst vid NFC fortsatt prioriterats särskilt. Det gemensamma och väl fungerande arbetet har också haft effekt för den gemensamma förmågan att säkra bevis och öka uppkläring av brott. Utifrån identifierade och nya behov har NBDC tillsammans med bland annat NFC också tagit fram olika referensmaterial, underlag och bedömningar till stöd för andra som exempelvis utredare och åklagare.

2024 avslutades med en ökning av antal händelser där explosiva varor användes i den kriminella kontexten. Verksamhetsårets utveckling av samarbete, samverkan och samordning ger oss bättre förutsättningar att tillsammans inleda 2025 bättre rustade och gemensamt påverka framtida händelseutveckling. Den omfattande myndighetssamverkan i Sverige och främst den som sker genom NBDC skapar behov av viss samordning. NBDC utgör därför en funktion för viss samordning av myndigheters expertis och uppdrag i syfte att effektivisera användandet av resurser inom "Sverige AB".

2.3. Internationellt

Under 2024 har den internationella samverkan resulterat i fysiska möten med bland annat bombdatacenter från andra länder. NBDC deltar också i andra internationella forum vilka samordnas av bland annat Europol, Interpol samt inom Försvarmaktens verksamhet. Det internationella kunskapsutbytet är viktigt och bidrar till kunskapsutvecklingen i Sverige men också för andra länder främst utifrån den svenska utvecklingen under senare år. Det internationella intresset för våldsutvecklingen i Sverige är fortsatt stort. Där intresset även är stort för NBS organisation, vår myndighetssamverkan och arbetet som bedrivs inom NBDC.

Tillsammans med berörda myndigheter har NBDC under 2024 deltagit i ett flertal internationella möten och konferenser, men även tagit emot verksamhetsbesök från andra länder till Sverige. Samarbetet och informationsdelning mellan de nordiska länderna är särskilt viktigt. Detta samarbete är väl utvecklat och regelbunden samverkan bedrivs utifrån gemensamt intresse. Den internationella samverkan är en viktig del i arbetet med hot- och lägesbilden, både på kort och lång sikt.

2.4. Begreppslista och bedömningsbegrepp

I tabell 1 ges förklaring till begrepp och definitioner som används i rapporten och vidare presenteras bedömningsbegrepp i en egen tabell (tabell 2). Vissa av dessa begrepp och definitioner kan variera beroende på organisation, varför de som anges i tabellen ska ses som giltiga inom ramen för årsrapporten. Klassificeringen av Improvised Explosive Device (IED) följer ett internationellt förhållningssätt och benämningen tar avstamp i hur en gärningsperson har tänkt att utlösa vapensystemet IED.

För vidare läsning kring begrepp och förklaring av IED:er rekommenderas *United Nations Mine Action Service Improvised Explosive Device Lexicon*¹.

BEGREPP	BETYDELSE	FÖRKLARING
CACHE	Gömma.	Förvaringsplats eller gömma för tändsystem, verkansdel eller andra delar/komponenter i vapensystemet IED.
CBRNE	Chemical, Biological, Radiological, Nuclear and Explosive.	Beskrivning av verksamhet inom området skadliga kemikalier, allvarliga smittämnen, radioaktiva ämnen, nukleära ämnen och explosiva ämnen.
COIED	Command Operated IED. Sv. Gärningsmannautlöst IED.	En IED som initieras av en gärningsperson.

¹ <https://unmas.org/en/improvised-explosive-device-lexicon>. Tillgänglig 2025-03-19.

EXPLOSION	Explosion.	Ett snabbt och plötsligt momentant frigivande av energi. Ingen distinktion görs mellan begreppen detonation och deflagration inom ramen för årsrapporten.
FIND	Fynd.	Upphittande av en IED eller misstänkt farligt föremål. Invid ett tilltänkt mål funnet både under planerat sök eller annan verksamhet.
HOAX	Attrapp.	Ett i sig ofarligt föremål som medvetet ska efterlikna ett farligt föremål, i syfte att störa, hota eller på annat sätt påverka.
HME	Home Made Explosive, Sv. hemgjort explosivämne.	Egentillverkade och icke kommersiella explosivämnen.
IED	Improvised Explosive Device, Sv. Improviserad explosiv anordning.	En explosiv anordning som i sin konstruktion, utförande eller användning är improviserad.
IED-attack	Genomfört uppsåtligt angrepp.	Ett genomfört uppsåtligt angrepp med IED eller explosivämnen. Här inkluderas alla explosioner, misslyckade attacker såsom FIND, men även HOAX. Detta inkluderar IED men även handgranater som detonerat såväl inte detonerat.
IEDD	Improvised Explosive Device Disposal.	Förmågan att röja improviserade explosiva anordningar.
IID	Improvised Incendiary Device.	En anordning som innehåller kemiska blandningar och/eller brandfarliga vätskor/fast ämnen som orsakar brand.
NBDC	Nationellt Bombdatacenter.	Se avsnitt 2.1.
NBS	Nationella Bombskyddet.	Se avsnitt 2.1.
NDC	Nationellt driftcenter.	Forum för samverkan, informationsdelning och lägesbildsuppföljningar mellan ett nationellt- och sju regionala driftcenter samt ytterligare aktörer, såsom specialistfunktioner inom Polismyndigheten men även andra myndigheter och internationella samarbetspartners.
NFC	Nationellt forensiskt centrum.	Driver Polismyndighetens samtliga forensiska labb.
OTHER	Annat ärende.	T.ex. planerade sök, husrannsakan, och andra händelser som inom ramen för verksamhetsområdet anses relevanta men inte går att sortera in mer exakt.

Prekursor	Explosivämnesprekursor.	Utgångsämnne för tillverkning av hemgjorda explosivämnen (HME). Legal produkt med dubbla användningsområden.
TOIED	Time Operated IED. Sv. tidsutlöst IED.	En IED som initieras efter viss tid. Ex. initiering med stubin.
TURN-IN	Inlämnad.	Ett föremål med koppling till IED eller misstänkt farligt föremål som lämnas över till myndigheterna av privatperson eller organisation.
VOIED	Victim Operated IED. Sv. offerutlöst IED.	En IED som initieras av offret.

Tabell 1. Begrepp och definitionsbeskrivning.

BEGREPP FÖR BEDÖMNING	INNEBÖRD	BEDÖMARENS ÖVERTYGELSE
BEKRÄFTAT	Avgörande eller bindande belägg (faktorer) som entydigt stödjer varandra och pekar på att slutsatsen kan motiveras utifrån dem. Det kan finnas ett fåtal motstridiga eller källkritiskt osäkra belägg i materialet.	Mycket säker på min sak.
SANNOLIKT	Starka belägg, eller flera måttliga och svaga belägg som tillsammans motsvarar starka belägg, som i huvudsak stödjer varandra och pekar på att slutsatsen kan motiveras utifrån dem. Mindre förekomst av motstridiga eller källkritiskt osäkra belägg finns i materialet.	Säker på min sak.
TROLIGEN	Måttliga belägg, eller flera svaga och mycket svaga belägg som tillsammans motsvarar måttliga belägg, som stödjer varandra och pekar på att slutsatsen kan motiveras utifrån dem. Måttlig förekomst av motstridiga eller källkritiskt osäkra belägg finns i materialet.	Kanske, men mer säker än osäker.
MÖJLIGEN	Svaga belägg, eller flera mycket svaga belägg som tillsammans motsvarar svaga belägg, som i mindre omfattning stödjer varandra och pekar på att slutsatsen kan motiveras utifrån dem. Större förekomst av motstridiga eller källkritiskt osäkra belägg finns i materialet.	Osäker på min sak.
TVEKSAMT	Mycket svaga belägg som i mycket liten omfattning stödjer varandra och pekar på att slutsatsen kan motiveras utifrån dem. Omfattande förekomst av motstridiga eller källkritiskt osäkra belägg finns i materialet. Slutsatsen saknar i stora delar motiverande belägg och består av hypotetiska förhållanden som inte kan styrkas genom analysresultat.	Stämmer med största sannolikhet inte.

Tabell 2. Bedömningsbegrepp.

2.5. Avgränsningar

Rapportens avgränsningar avser användandet av IED och explosiv vara i en kriminell kontext. Bombhot avdöms bland annat på de regionala ledningscentralerna (RLC) och når inte alltid NBS. Avgränsningen sker genom att NBDC bearbetar informationen och kategoriserar den. Exempelvis sorteras äldre dynamitsprängämnen med legal bakgrund anträffade hos privatpersoner, t.ex. dödsbon, bort från den statistik och information som denna rapport bygger på. Anledningen till att dessa händelser plockas bort är att de inte bedöms relevanta för lägesbilden avseende det kriminella användandet av explosiva varor. När det kommer till hybridattacker kan dessa utgöra en gråzon, t.ex. där både brand och pyroteknik används. Här kan dessa avdömas på RLC som enbart bränder och inte nå NBS. Slutligen avgränsar årsrapporten sig till en femårsperiod, anledningen till detta är att kunna visa på utvecklingen av problembilden för explosionsrelaterad brottslighet i närtid och för att kunna precisera jämförelser i rådande våldsvågor.

2.6. Sekretess och delning

Årsrapporten är inte sekretessbelagd och klassas sålunda som öppen information. Informationen i denna rapport kommer att tillgängliggöras för andra parter utöver Polismyndigheten. Analyser och statistiska underlag med högre skyddsnivå kommer inte att presenteras i denna rapport utan redovisas istället i andra produkter.

3. Statistisk överblick

I nedanstående kapitel presenteras den nationella statistiken för 2024 på ett övergripande plan, därefter följer ett separat kapitel rörande respektive polisregion. Vissa data och statistik kan skilja sig från föregående årsrapport, detta med anledning av att informationen som rapporten grundar sig på bearbetas och utvecklas kontinuerligt. Underlaget som ligger till grund för rapporten inhämtas från ett flertal olika system, därav kan viss eftersläpning förekomma.

Det statistiska underlaget är främst inhämtat från NBS insatser men kompletteras vidare med annan information. Det bör tas i beaktan att den statistik som presenteras avser kriminellt nyttjande eller uppsåt vid användning av explosiv vara. De händelser som bedöms sakna kriminellt uppsåt kommer inte att presenteras i årslägesrapporten för 2024.

Noterbart är att i statistiken för år 2020–2022, redovisade NBDC händelsetyperna CACHE och FIND tillsammans. Genom ovan nämnda utveckling av analysarbetet redovisade vi dessa typer separat i årsrapporten för 2023, detta med motiveringen att kunna konkretisera en mer rättvis och korrekt lägesbild. Ingången för denna årsrapport är densamma, där vi ämnar tydliggöra resultatet av det proaktiva arbetet som pågått och fortlöper vid Polismyndigheten.

3.1. Nationell överblick och statistik

Den nationella statistiken kommer presenteras uppdelat utifrån separata huvudgrupperingar, detta med anledning av vad respektive trendlinje, översiktstabell, diagram och karta visar. Dessa innefattar vidare en jämförande aspekt, årsvis, utifrån det som avgränsningarna beskrivit i tidigare avsnitt.

Kapitlet är uppdelat i fyra avsnitt och inleds med en nationell översikt med en tillhörande trendutveckling, därefter följer ett avsnitt om genomförda uppsåtliga attacker med tillhörande tidsaspekt rörande fördelning över dygnet och en målvalsbild. Kapitlet fortsätter sedan med presentationen av enbart explosionerna, som innefattar samma dimensioner som kapitlet dessförinnan. Kapitlet avslutas med en nationell karta med visualiserade punktmarkerade händelser för såväl vår definition av genomförda uppsåtliga attacker som faktiska explosioner.

3.2. Nationell översikt och trendutveckling

Under perioden för 2021 till 2022 var trenden avtagande avseende sprängrelaterade händelser i jämförelse med 2020, under 2023 ökade andelen sprängrelaterade händelser igen. Den nationella översikten för 2024 påvisar visserligen en minskning av totalsumman när det kommer till antal sprängrelaterade händelser i kriminell kontext, detta ställt mot 2023. I jämförelsen mellan 2023 och 2024 ser vi på ett nationellt plan att totalsumman skiljer sig från 510 ärenden för 2023, respektive 437 ärenden

för 2024 (se tabell 3, samt figur 2). Härvid bör det poängteras att sprängvåldet ligger på en oacceptabel hög nivå jämfört med andra jämförbara länder.

Med ovanstående stycke i åtanke och med fokus på just explosioner, tydliggörs det att explosionerna under perioden 2020 till 2022 var förhållandevis jämna i antal åren emellan, med en differens på 10 till 13 st. Vidare till tidigare trendbrott av explosioner för 2023 vilket ökade till 138 st., identifieras det att trenden för 2024 fortsättningsvis har kvarstått med 133 st. explosioner i kriminell kontext (se tabell 3).

I figur 1 benämnd Nationell översikt har IED-relaterade händelser delats in i sex kategorier, CACHE, FIND, EXPLOSION, HOAX, OTHER samt TURN-IN (se tabell 1). Under 2024 har antalet HOAX minskat markant från 60 st. under 2023 respektive 38 st. under 2024. Att antalet HOAX har minskat kan både bero på att polisanmälan inte upprättas men det kan även bero på att tillgången till explosiva varor inom den kriminella sfären varit god. Ur ett kriminellt-ekonomiskt perspektiv styr utbud och efterfrågan tillgången. Detta kan i sin tur ha resulterat i att andra modus har använts, såsom IED FIND och bränder.

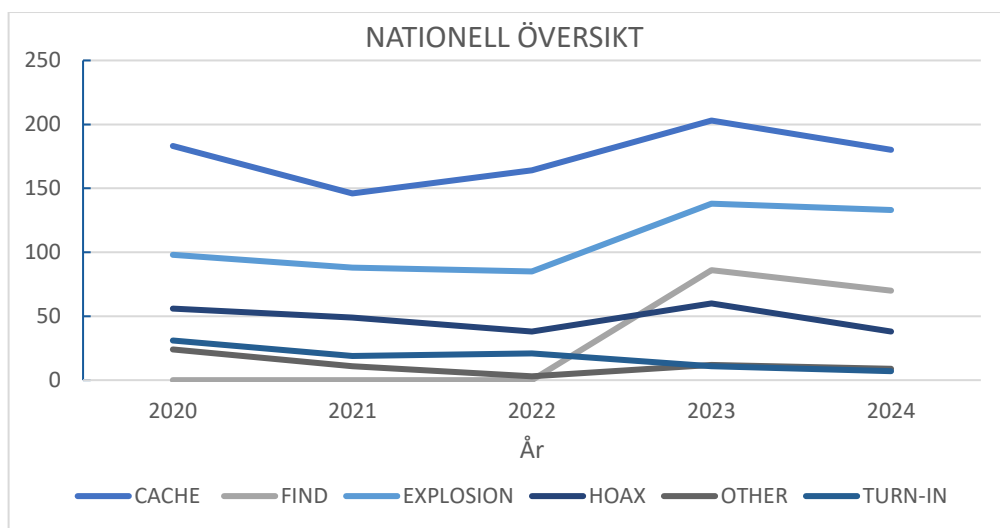
Antalet CACHE och FIND ökade markant under 2023 och förhåller sig på en förhållandevis liknande nivå under 2024, noterbart är dock att dessa har minskat under det gångna året. NBDC bedömer att det *troligen* beror på att det finns fler kriminella aktörer som har en avsikt att använda sprängvåld som en metod i sin konflikt. Vi ser att antalet CACHE/ FIND följer antalet EXPLOSION linjärt, vilket indikerar att tillgången på explosivämnen är relativt konstant. Värt att nämna är att dessa grafer inte visar vilken typ av explosivämne som har använts. NBDC har uppmärksammat ett tidigare och fortsatt skifte från kommersiella dynamitsprängämnen till insmugglade handgranater och pyrotekniska produkter. Inom ramen för FIND inryms även IED som har placerats ut för att användas men av någon orsak misslyckats och därmed tagits omhand av bombtekniker.

En CACHE kan bestå av flera olika IED eller större mängd av en explosiv vara vilket innebär att en CACHE teoretiskt skulle kunnat rendera i fler sprängningar. Det är därför av stor vikt att det proaktiva arbetet som genomförs fortsätter och prioriteras.

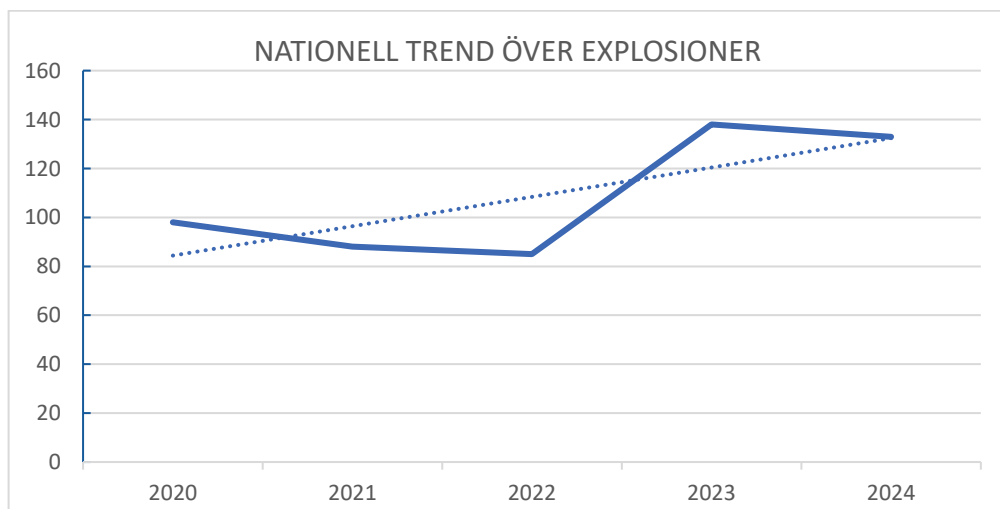
Trenden i figur 2 visar en fortsatt ökning av antalet sprängningar i den kriminella kontexten, att ta i beaktande så är det under en femårsperiod bakåt i tiden som trendlinjen skapas utifrån. NBDC bedömer att sprängningarna kommer att fortsätta under 2025 men troligen inte på samma nivå som 2023.

HÄNDELSE/ÅR	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
CACHE	183	146	164	203	180	876
EXPLOSION	98	88	85	138	133	542
FIND	-	-	-	86	70	156
HOAX	56	49	38	60	38	241
OTHER	24	11	3	12	9	59
TURN-IN	31	19	21	11	7	89
TOTALSUMMA	392	313	311	510	437	1963

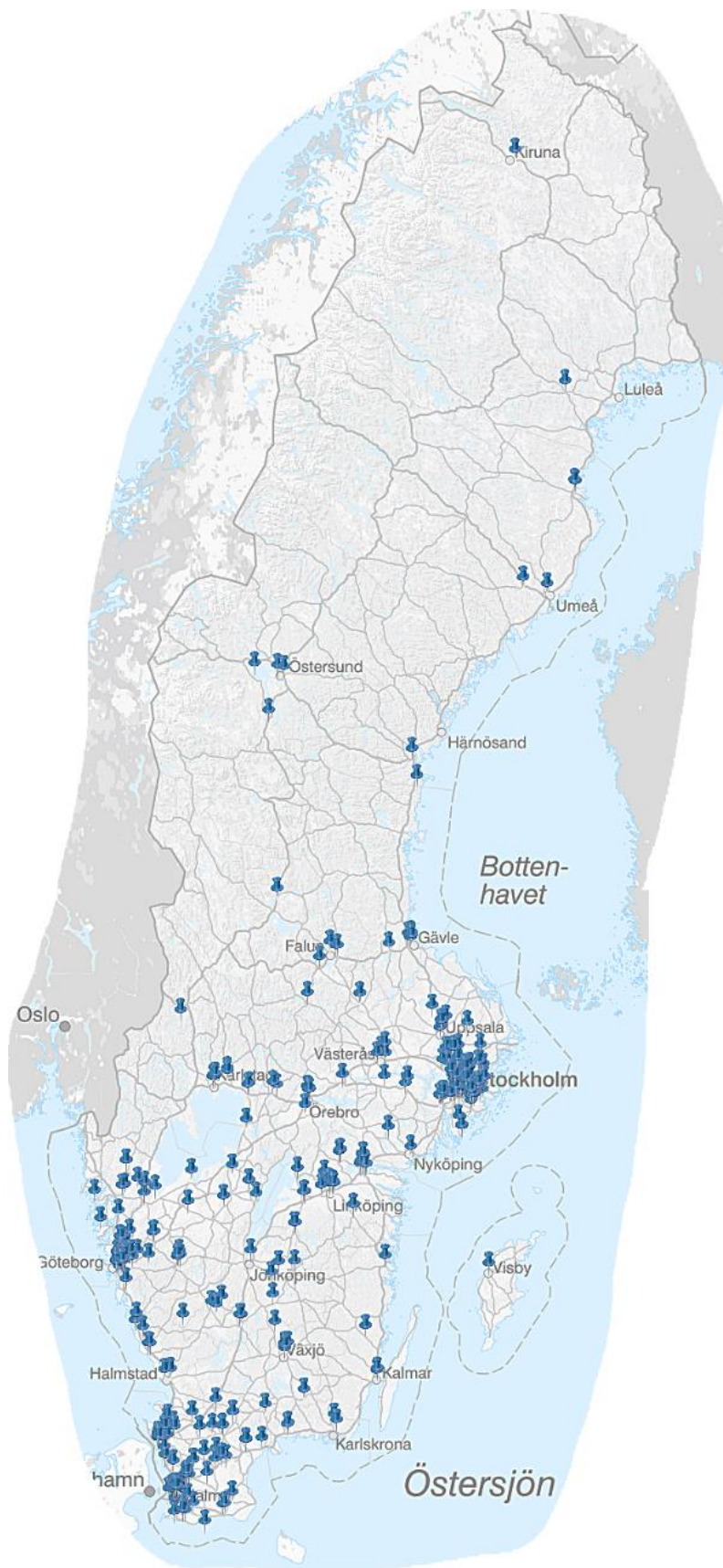
Tabell 3. Nationell översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat. Totalsumman avgränsas till de senaste fem åren.

Figur 1. Nationell översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat.

Figur 2. Trendlinje för explosioner nationellt 2020–2024.

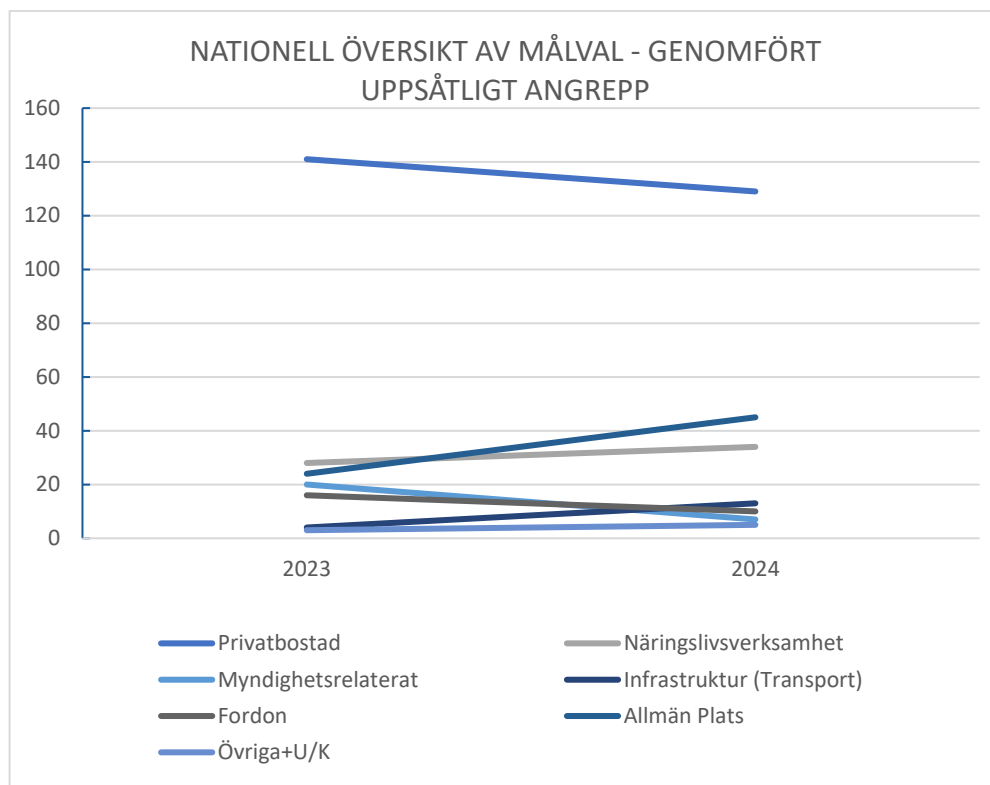
Figur 3. Kartan visar den geografiska spridningen av alla IED-relaterade händelser under 2024.

3.3. Genomförda uppsåtliga angrepp

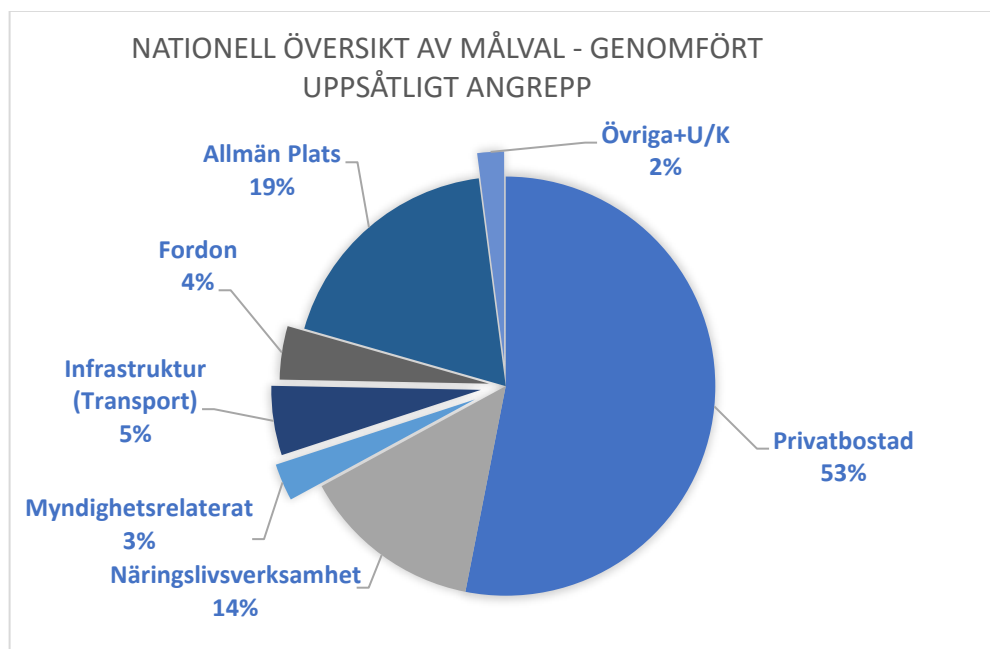
Inledningsvis i detta kapitel är det av värde att upprepa vad som innefattas i begreppet IED-attack. En IED-attack är ett genomfört uppsåtligt angrepp, begreppet inkluderar explosioner samt HOAX, men även misslyckade attacker som resulterat i FIND. Nämnvärt är också att kommande redogörelse enbart utgår från åren 2023 och 2024, med motiveringen att CACHE och FIND åren dessförinnan redovisades sammanslaget. Om tidigare årtal hade inkluderats i nedanstående hade kapitlet innefattat felaktigheter eftersom att CACHE var en omfattande del av den tidigare kombinationen CACHE och FIND. Tidigare årtal hade således illustrerat ett betydligt högre antal FIND än den faktiska realiteten när det kommer till genomförda uppsåtliga angrepp och på så vis varit missvisande.

Det primära målvalet för ett genomfört uppsåtligt angrepp under 2024 var privatbostäder, vilka utgjorde majoriteten, med en total på 53 %. Syftet är ofta att skrämma, utpressa, skada och/eller döda en utpekad person. Ytterligare stora poster för kategorin är på allmän plats och vid näringslivsverksamhet, där dessa består av 19 respektive 14 % (se figur 4 samt figur 5). Att privatbostäder, allmän plats samt näringslivsverksamhet utgör en betydande majoritet är att betrakta som särskilt oroande. Detta då de genomförda uppsåtliga angreppen främst förekommer under tider på dygnet då privatpersoner befinner sig i och runt dessa platser. De genomförda uppsåtliga angreppen genomförs och upptäcks under såväl dag- som nattetid. Handgranater som inte exploderat, vilka kastats mot målvalen under t.ex. natten och sedan upptäcks av privatpersoner på morgonen innefattar en risk då dessa vid ett senare skede kan explodera.

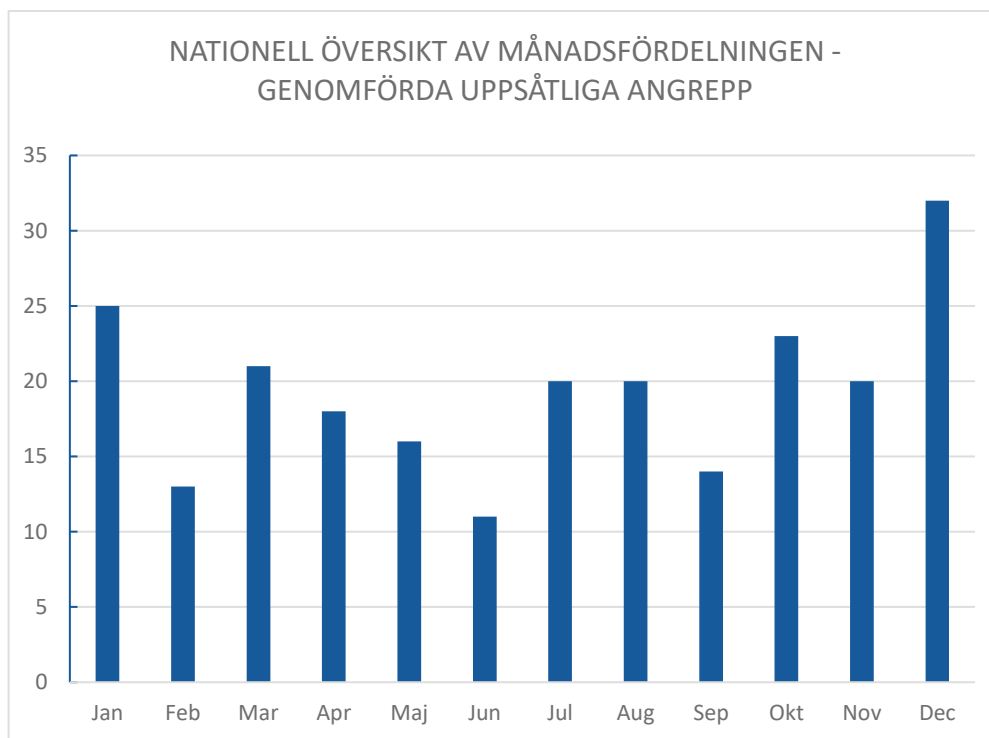
I figur 7 synliggörs det att majoriteten av de genomförda uppsåtliga angreppen sker och upptäcks mellan 21 och 05. De är vidare även vanligt förekommande under följande tider på dygnet; på morgonen vid början av arbetsdagen mellan 08 och 09, efter lunch mellan 13 och 14 samt vid slutet av arbetsdagen mellan 17 och 18. Vad detta beror på är svårt att precisera närmare förutom under nattetid, då vi ser att de genomförda uppsåtliga angrepp som går till explosion utmärker sig under denna tid. Det statistiska underlaget är uppbyggt av flera faktorer, så som exakt känd brottstid, men också närmaste heltimme när NBS blir aktiverade, därför kan slutsatser gällande vissa klockslag inte dras med en hög sanningshalt.

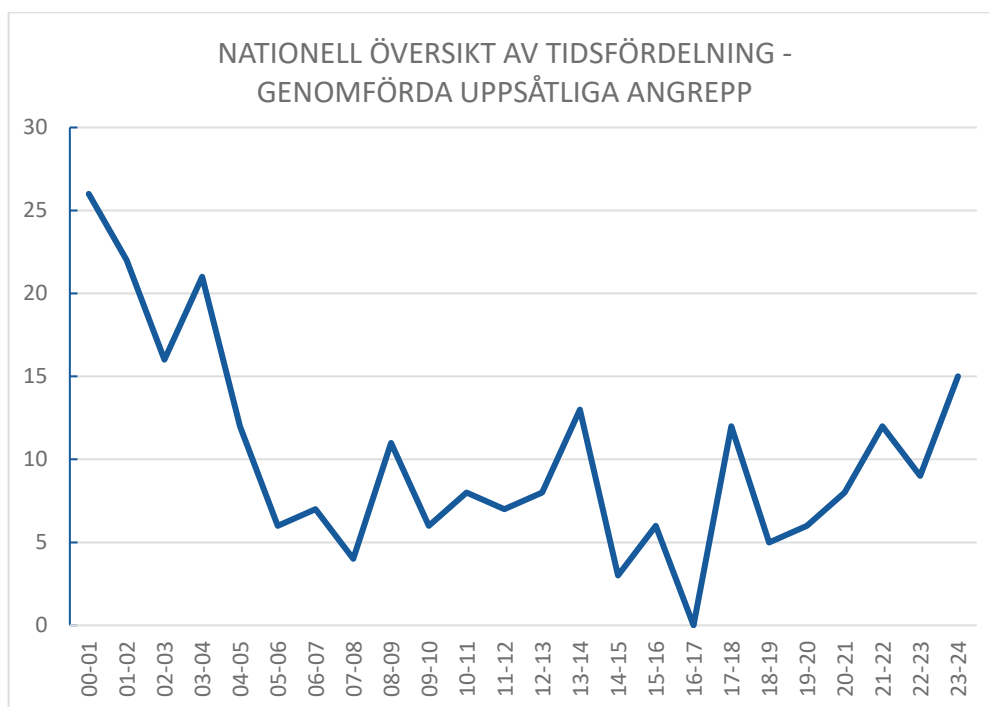
Figur 4. Nationell översikt av målval för år 2024 av genomförda uppsåtliga angrepp, inkluderande alla explosioner samt misslyckade attacker såsom FIND och HOAX.

Figur 5. Nationell översikt av målval för år 2024 av genomförda uppsåtliga angrepp, inkluderande alla explosioner samt misslyckade attacker såsom FIND och HOAX. Fördelning i procent.

Figur 6. Nationell översikt av genomförda uppsåtliga angrepp, månadsvis för 2024.

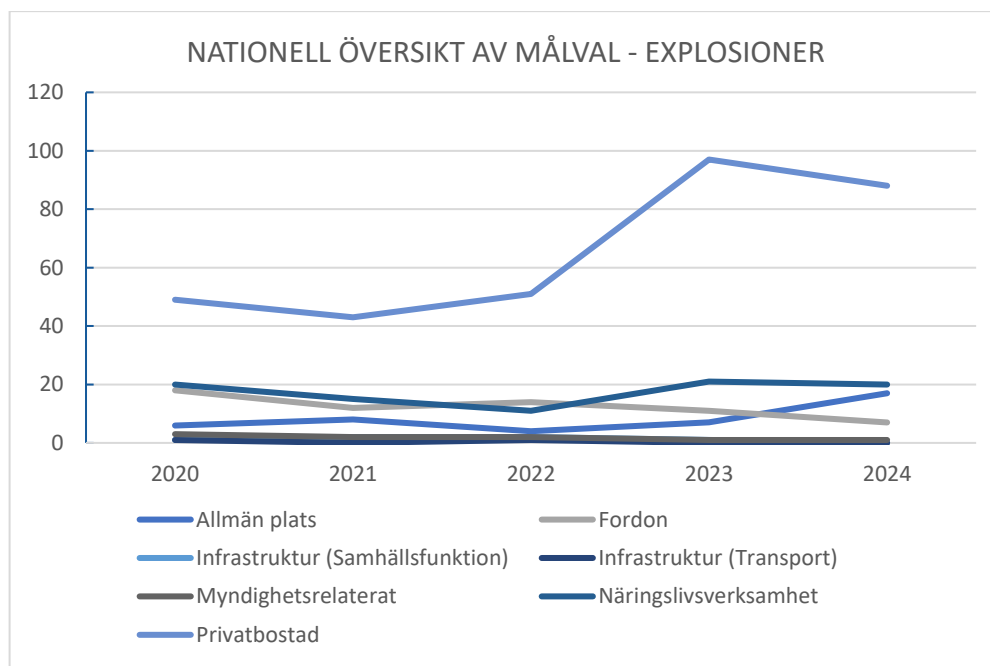
Figur 7. Nationell tidfördelning över dygnet för genomförda uppsåtliga attacker under 2024.

3.4. Explosioner

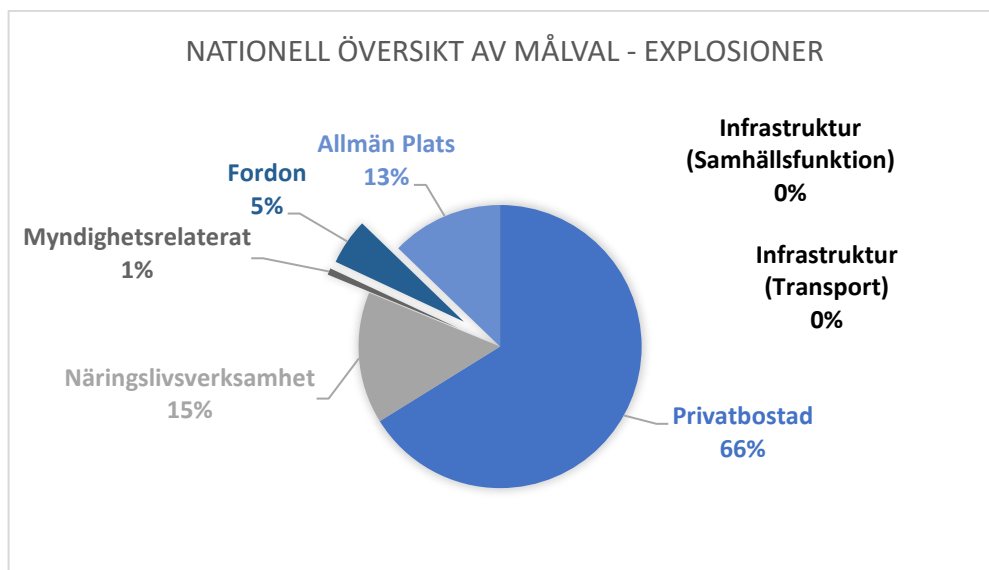
Det är inledningsvis värt att nämna att detta kapitel skiljer sig från ovan 3.3. på följande vis. NBDC har här valt att enbart fokusera på en beståndsdel i händelsekedjan, specifikt explosionerna. Detta för att särskilja och bryta ner händelserna. Kapitlet kan uppfattas som relativt likt kapitlet om genomförda uppsåtliga attacker, detta beror på att explosioner är en del av dessa. Noterbart är dock att statistiken skiljer sig åt, varpå vi valt att dela upp det på detta vis.

Det primära målvalet för explosioner, i syfte att skrämma, utpressa, skada och/eller döda en utpekad person är fortfarande privatbostäder. I årsrapporten för 2023 visade statistiken att målvalet då utgjorde en majoritet, vilket även är fallet för 2024. Privatbostäder som målval utgjorde 66 % av alla explosioner, 15 % av explosionerna ägde rum vid näringslivsverksamhet och 13 % på allmän plats (se figur 8 samt figur 9). Målvalet privatbostäder är att betrakta som särskilt allvarligt då explosionerna framförallt sker under tider på dygnet då de flesta privatpersonerna befinner sig i sina bostäder. NBDC ser det som anmärkningsvärt att de faktiska explosionerna inte enbart sker i anslutning till lägenhetsportar, utan även inuti trapphusen och direkt invid bostadsdörrar. I tidigare årsrapporter har vi lyft denna realitet.

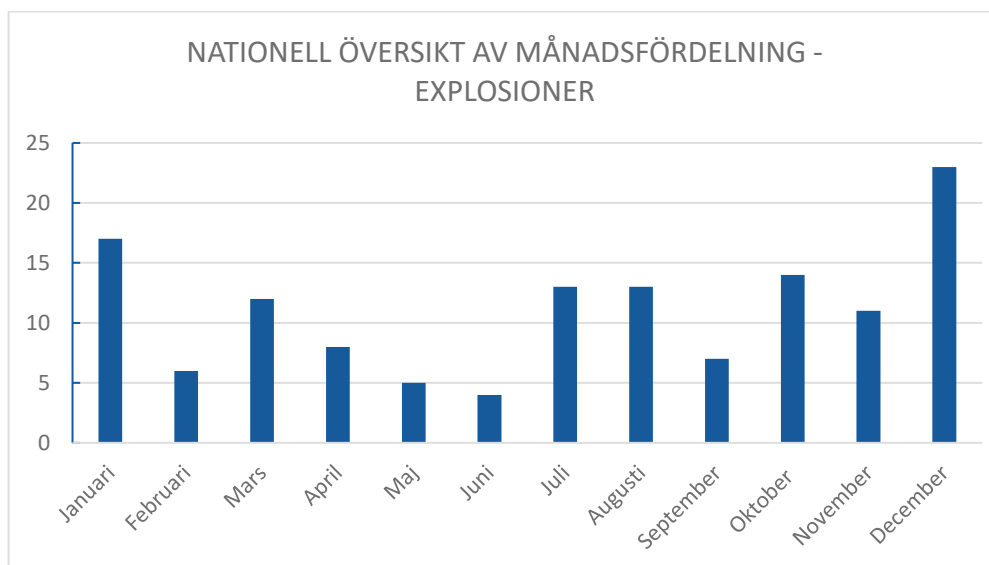
I figur 11 åskådliggörs det att majoriteten av explosionerna äger rum mellan klockan 22 och 04. Det har även skett ett betydande antal explosioner mellan 06 och 09 samt runt 17 till 18. Likt ovan avsnitt rörande genomförda uppsåtliga angrepp dras slutsatsen att detta indikerar en medvetenhet och ett tydligt uppsåt, då de flesta privatpersoner under dessa tider återfinns i och i nära anslutning till sina bostäder.

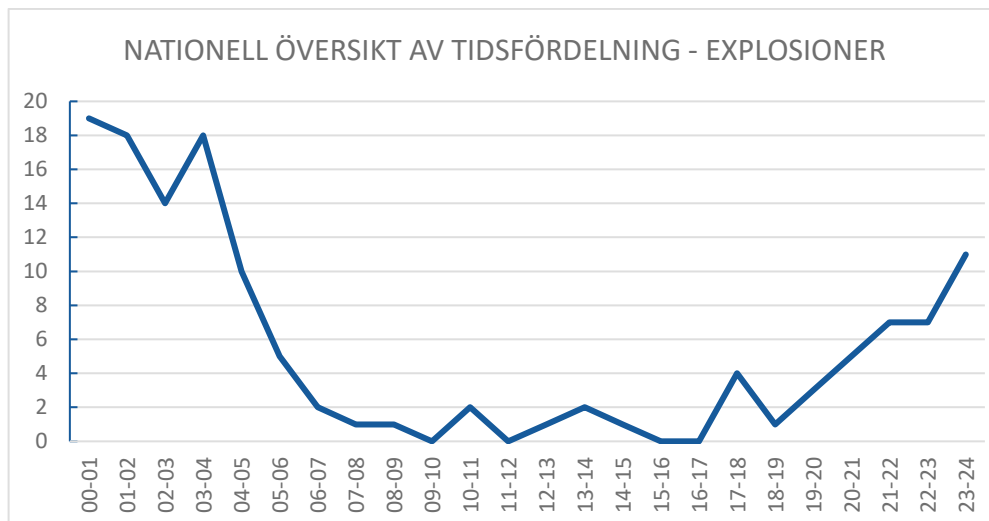
Figur 8. Nationell översikt av målval för explosioner, nationellt 2024 – antal händelser.

Figur 9. Nationell översikt av målval för explosioner, nationellt 2024. Fördelning i procent.

Figur 10. Nationell översikt av explosioner, månadsvis för 2024

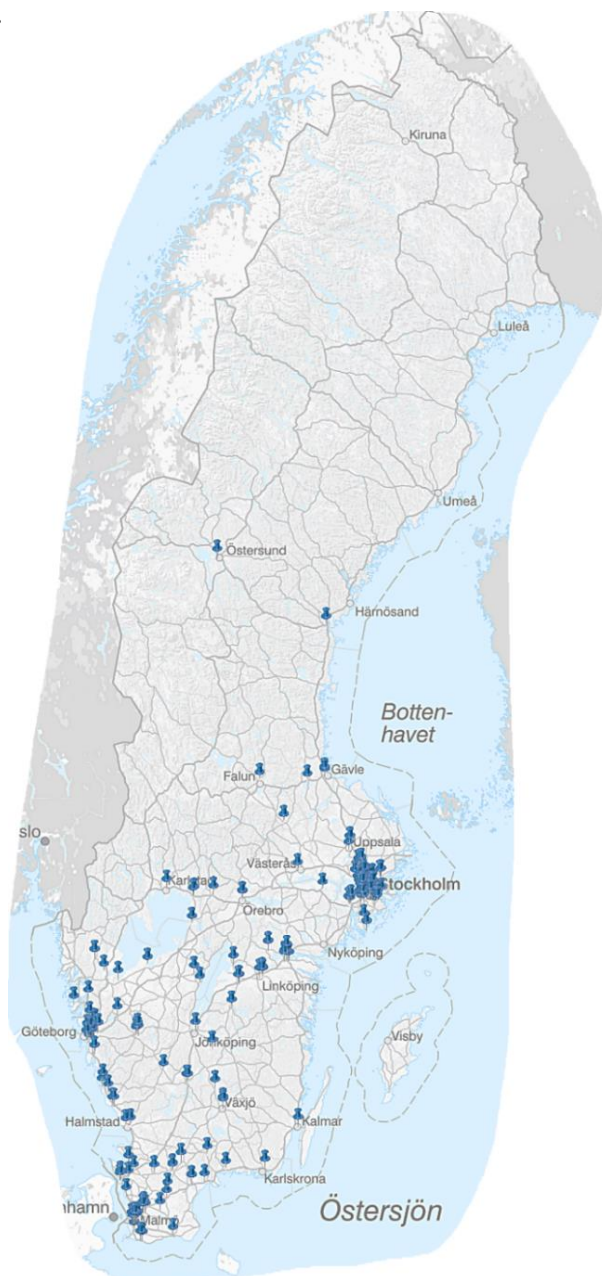

Figur 11. Nationell tidfördelning över dygnet för explosioner under 2024.

3.5. Nationell karta genomförda uppsåtliga angrepp och explosion.

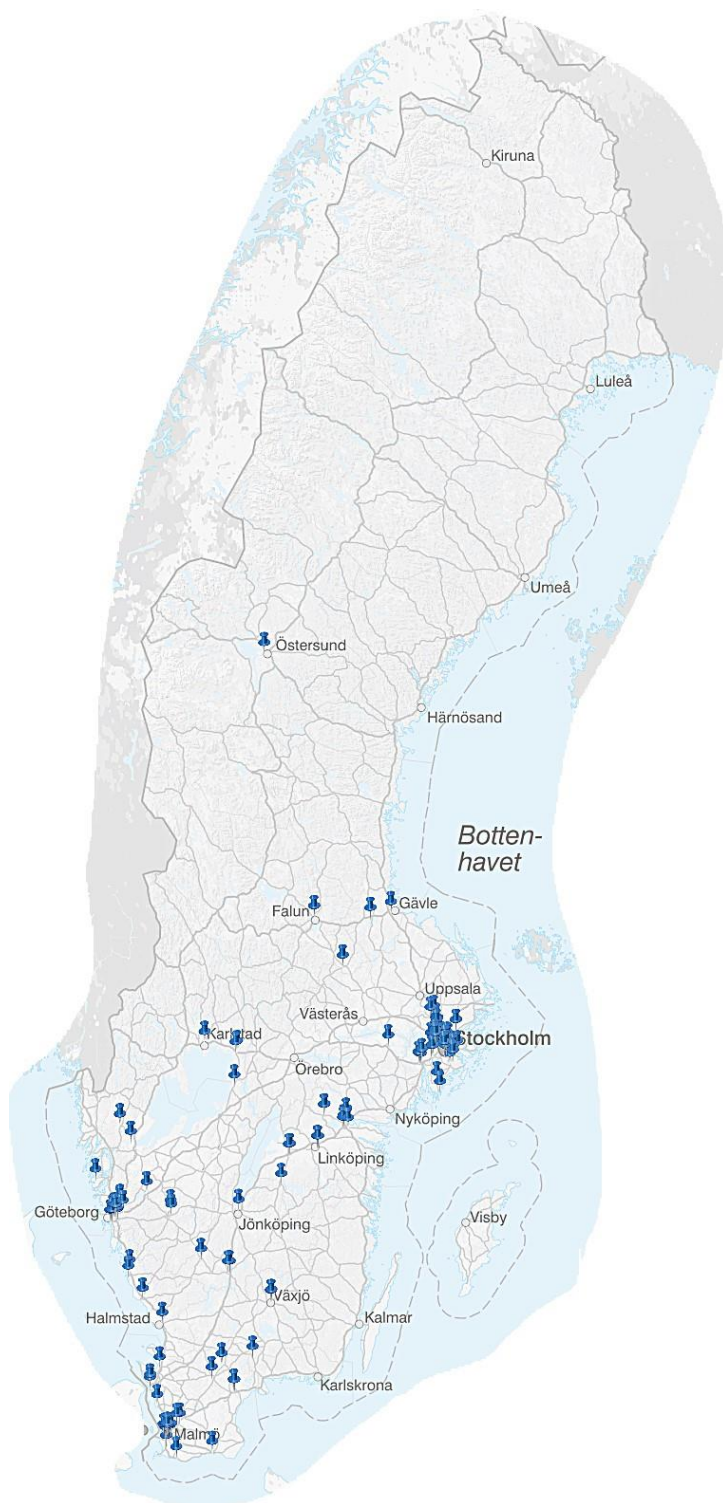
Med ovan avsnitt (3.3. samt 3.4.) i beaktan följer nedanstående avsnitt, där den geografiska spridningen av genomförda uppsåtliga angrepp samt explosioner illustreras. Under 2024 skedde det 241 genomförda uppsåtliga angrepp i kriminell kontext, varav 133 explosioner. Ställs detta mot 2023 med 284 genomförda uppsåtliga angrepp, varav 138 explosioner, tydliggörs en bild som inte ställer sig helt olik åren emellan. Den geografiska spridningen av den här typen av brottslighet för 2024 visar på en sannolik nationell spridning som inte enbart är begränsad till enstaka polisregioner. Detta var även fallet för 2023. Visualiseringen av den geografiska spridningen för respektive kategori under 2024 återfinns i figur 12 respektive figur 13 (se sida 19 och 20).

Genomförda uppsåtliga angrepp 2024

Figur 12. Kartan visar den geografiska spridningen av alla genomförda uppsåtliga attacker under 2024.

Explosioner 2024

Figur 13. Kartan visar den geografiska spridningen av alla explosioner under 2024.

4. Regional statistik

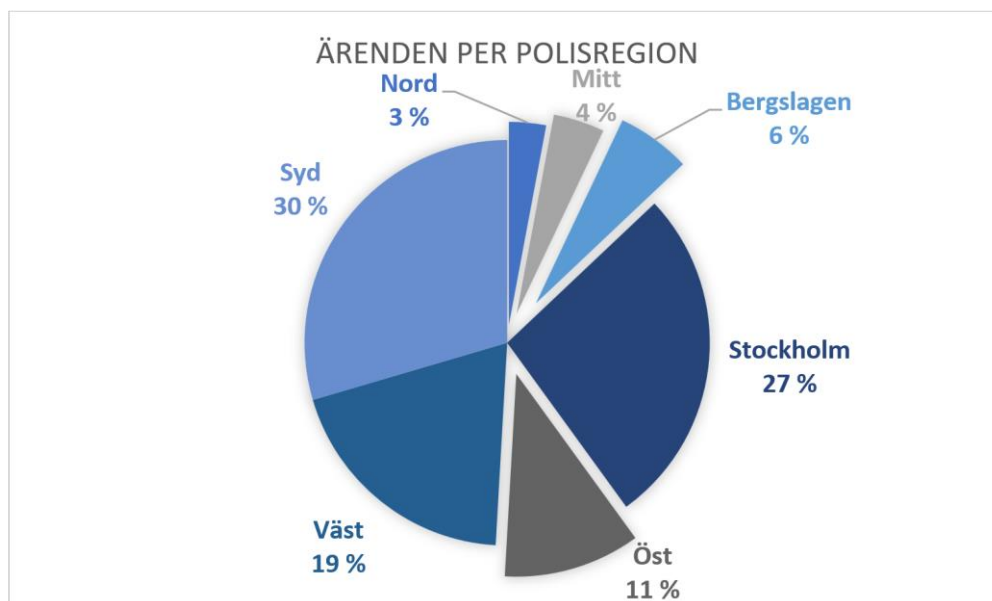
Kommande kapitel av årsrapporten presenterar den regionala statistiken. Inledningsvis en sammanställande precisering vilken separat belyser alla händelser för att sedan konkretisera explosionernas regionala fördelning, detta i jämförande aspekt med åren dessförinnan. Vidare hanteras specifika polisregioner i egna underrubriker.

Noterbart är att denna statistik är för specifika regioner. I ovanstående kapitel presenterades alla händelser nationellt med en totalsumma på 1963 st., i den regionala statistiken är totalsumman 1928. Detta utgör en differens på cirka 1,8%, mer specifikt 35 ärenden. Differensen beror således på den kontinuerliga bearbetningen av data, vilket presenterades inledande i kapitel 3 (se första stycket). Differensen kan vidare bero på att händelserna inte har gått att härleda till specifik region.

Nedanstående tabell 4 visar fördelningen av rapportens avgränsningar, då specifikt explosivämnesrelaterade händelser i kriminell kontext, detta i en regional jämförelse. Därefter följer ett cirkeldiagram (figur 14) som visar den procentuella andelen per polisregion för 2024. Under 2024 hanterade NBS färre händelser i alla polisregioner förutom i region Syd, detta ställt mot året dessförinnan. I region Syd ökade ärendena med 25 st. under jämförelseperioden år 2023 och 2024. På ett nationellt plan minskade antalet ärenden som går att härleda till specifika regioner med 69 ärenden. För 2024 synliggörs det nedan att det rent procentuellt är storstadsregionerna som generellt besitter högst andel ärenden, med region Syd på 30 %, följt av Stockholms 27 % samt Väst på 19 %. Lägst andel ärenden under 2024 hade region Nord och Mitt på 3 respektive 4 %, tätt följt av Bergslagen på 6 %. I mitten finner vi region Öst med 11 % av den totala andelen ärenden 2024 (se figur 14).

Polisregion/År	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
Nord	27	19	13	18	13	90
Mitt	40	22	26	45	18	151
Bergslagen	26	25	15	28	26	120
Stockholm	101	82	91	170	119	563
Öst	22	25	15	46	48	156
Väst	58	46	45	97	86	316
Syd	120	96	81	105	130	532
TOTALSUMMA	394	315	286	509	440	1928

Tabell 4. Sammanställning av alla sprängrelaterade händelser i kriminell kontext i respektive polisregion för åren 2020 till 2024.

Figur 14. Sammanställning av alla sprängrelaterade händelser i kriminell kontext i respektive polisregion för 2024. Fördelning i procent.

När det kommer till faktiska explosioner skiljer sig fördelningen något. Storstadsregionerna är fortfarande mest aktuella följt av region Öst. Räknat till den totala andelen ärenden, stod sig region Öst tidigare förhållandevis lågt. Numera ligger region Öst på en betydligt högre andel i relationen antal ärenden och faktiska explosioner. För att konkretisera den dragna slutsatsen hade region Öst under 2024 totalt 48 ärenden, varav 17 var explosioner, vilket utgör 35 %. Liknande upptrappning påvisades under 2023 med 30 % av det totala antalet som gick till explosion. Åren dessförinnan under 2020–2022 var procentsatsen som gick till explosioner 0 %, respektive 4 och 7 %.

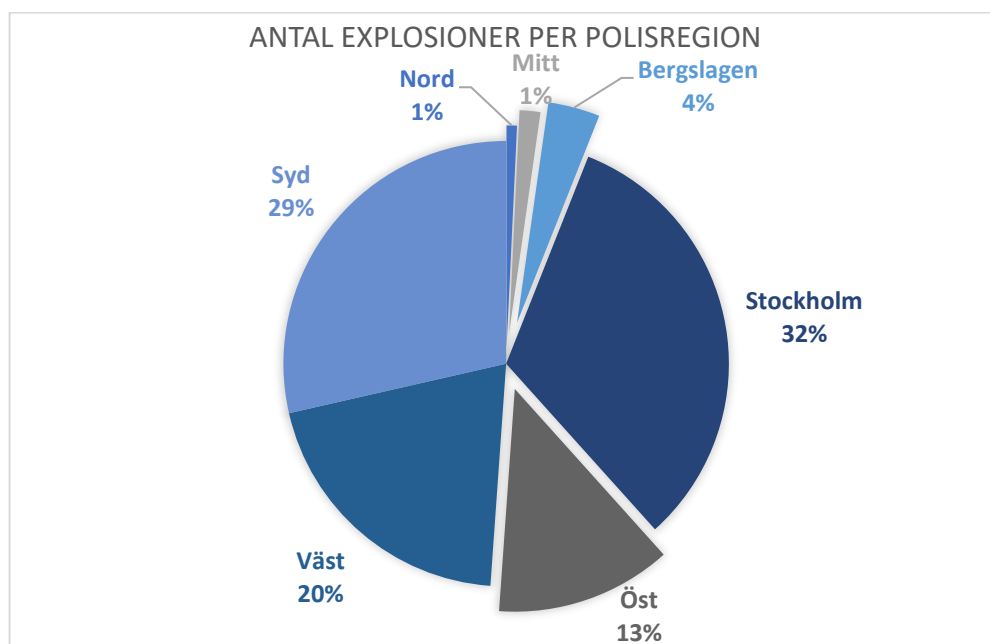
Under 2024 fördelade sig explosionerna, i procent, enligt följande;

- 32 % av antalet explosioner ägde rum i polisregion Stockholm, vilket fortsättningsvis är den högsta andelen i landet. Detta likställs i viss mån/ligger i linje med 2023, då med 38 %.
- Polisregion Syd stod för 29 % av explosionerna år 2024, vilket i jämförelse med statistiken för 2023 påvisar en ökning, då Syd under 2024 stod för 26 %.
- I polisregion Väst har andelen explosioner rent procentuellt ökat, från 18 % under 2023 till 20 % under 2024.
- För polisregion Öst är trenden liknande, där Öst under 2023 stod för 10 % av explosionerna och under 2024 stod för 13 %.
- I polisregion Bergslagen, Mitt och Nord skiljer siffrorna sig inte åt markant, regionerna befinner sig på en förhållandevis låg procentuell andel. Skillnaden från föregående år är att polisregion Bergslagen minskat med 1 %, två ärende, detta från 5 % 2023 till 4 % under 2024. När det kommer till polisregion Mitt och Nord kvarstår de på samma procentuella andel för 2024 som för 2023, med 1 %. (se figur 15 i denna årsrapport, samt figur 10 i årsrapporten för 2023).

Sammanfattningsvis, när det kommer till antalet faktiska explosioner under 2024, ser NBDC ett mindre skifte rent procentuellt, detta från region Stockholm ut till övriga polisregioner.

<i>Polisregion/År</i>	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
<i>Nord</i>	5	3	0	2	1	11
<i>Mitt</i>	8	2	4	7	2	23
<i>Bergslagen</i>	5	4	3	2	5	19
<i>Stockholm</i>	32	26	26	52	43	179
<i>Öst</i>	0	1	1	14	17	33
<i>Väst</i>	13	12	12	25	27	89
<i>Syd</i>	36	41	34	36	38	185
TOTALSUMMA	94	86	80	136	132	528

Tabell 5. Sammanställning av alla explosioner i respektive polisregion för åren 2020 till 2024.

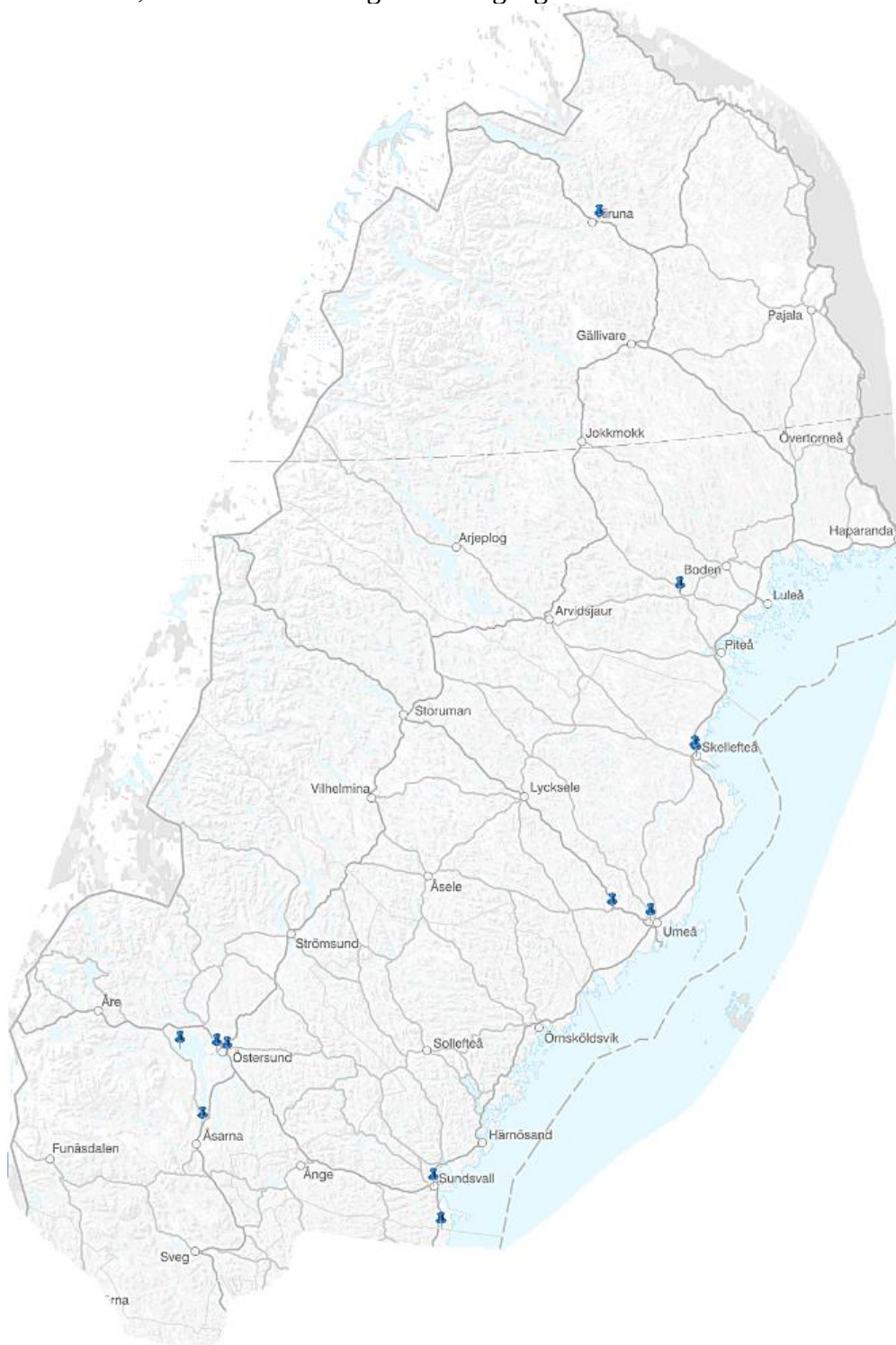

Figur 15. Sammanställning av alla explosioner i respektive polisregion för åren 2020 till 2024. Fördelning i procent.

I de regionsindelade kapitlen (4.1. – 4.7.) är datapunkter utsatta för explosioner, detta då serierna i linjediagrammen i vissa avseenden överlappar (med specifikt region Mitt och Öst i åtanke). Vidare utgår uppställningen av kapitlen nedan utifrån ett rent geografiskt perspektiv, från norr till söder och alltså inte enligt Polismyndighetens organisatoriska uppställning. Detta med motiveringen att det ska bli lätt för läsaren att följa kartbilderna utifrån en geografisk kronologisk följd.

4.1. Polisregion Nord

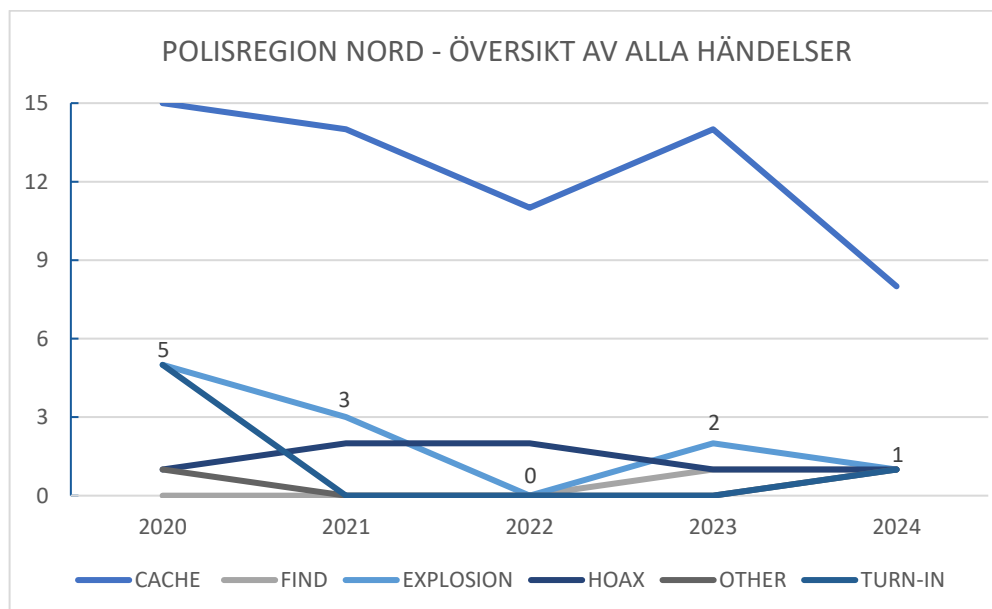
Nedan redovisas statistik för polisregion Nord. I tabell 6 och figur 17 visas hur de händelser som bedöms ligga inom aktuella avgränsningar har kategoriserats. Under 2024 hade Region Nord totalt en explosion. I jämförelse med 2023 har regionen färre antal ärenden inom alla kategorier under 2024, med en anmärkningsvärd nedgång av CACHE.

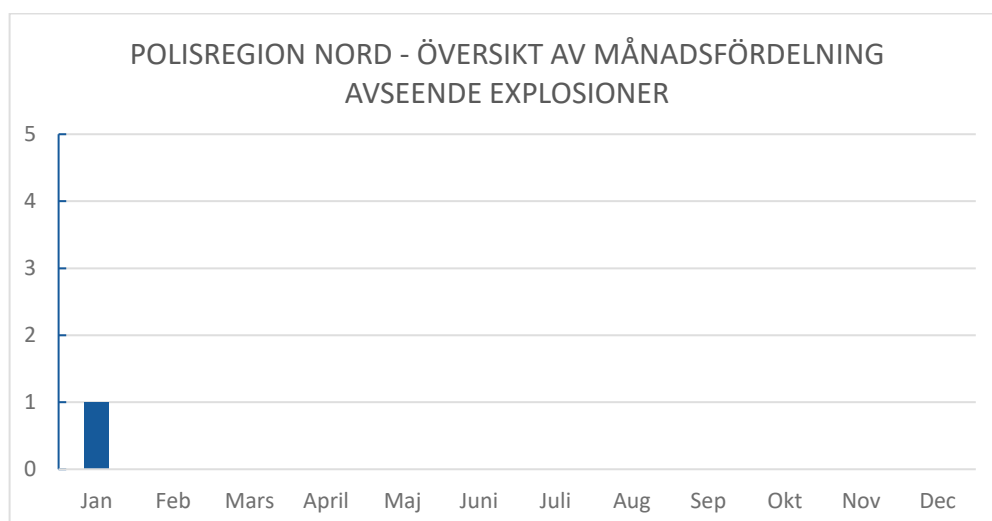
Figur 16. Kartan visar den geografiska spridningen med alla IED-relaterade händelser i region Nord.

Händelse/År	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
CACHE	15	14	11	14	8	62
EXPLOSION	5	3	0	2	1	11
FIND	-	-	-	1	1	2
HOAX	1	2	2	1	1	7
OTHER	1	0	0	0	1	2
TURN-IN	5	0	0	0	1	6
TOTALSUMMA	27	19	13	18	13	90

Tabell 6. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Nord. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat.

Figur 17. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Nord. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat. Utsatta datapunkter för explosioner.

Figur 18. Månadsfördelning för explosioner i polisregion Nord 2024.

4.2. Polisregion Mitt

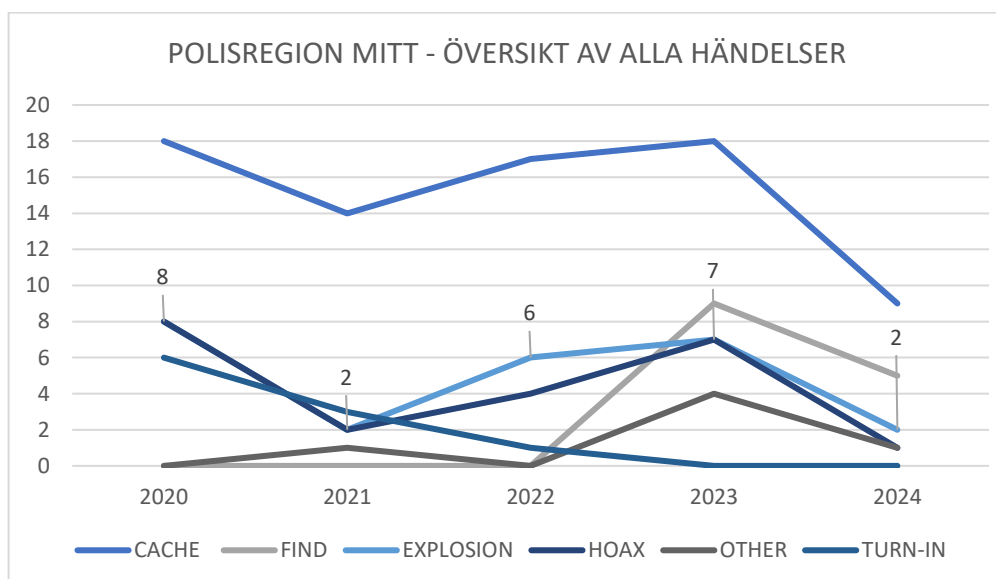
Nedan redovisas statistik för polisregion Mitt. I tabell 7 och figur 20 visas hur de händelser som bedöms ligga inom aktuella avgränsningar har kategoriserats. Sammantaget har antalet explosioner minskat i jämförelse med tidigare år, från 7 st. under 2023 till 2 st. för 2024. Nedan visar att antalet explosioner och resterande kategorier befinner sig närmast i jämförelse med statistiken som påvisas för 2021. År 2024 var ett rekordlåg år för regionen.

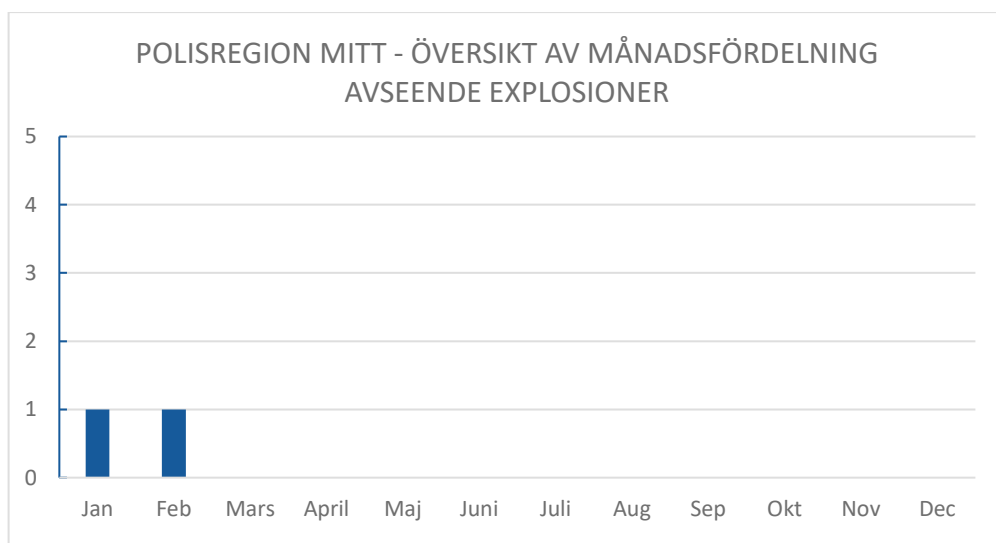
Figur 19. Kartan visar den geografiska spridningen med alla IED-relaterade händelser i region Mitt.

Händelse/År	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
CACHE	18	14	17	18	9	76
EXPLOSION	8	2	4	7	2	23
FIND	-	-	-	9	5	14
HOAX	8	2	4	7	1	22
OTHER	0	1	0	4	1	6
TURN-IN	6	3	1	0	-	10
TOTALSUMMA	40	22	26	45	18	151

Tabell 7. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Mitt. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat.

Figur 20. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Mitt. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat. Utsatta datapunkter för explosioner.

Figur 21. Månadsfördelning för explosioner i polisregion Mitt 2024.

4.3. Polisregion Bergslagen

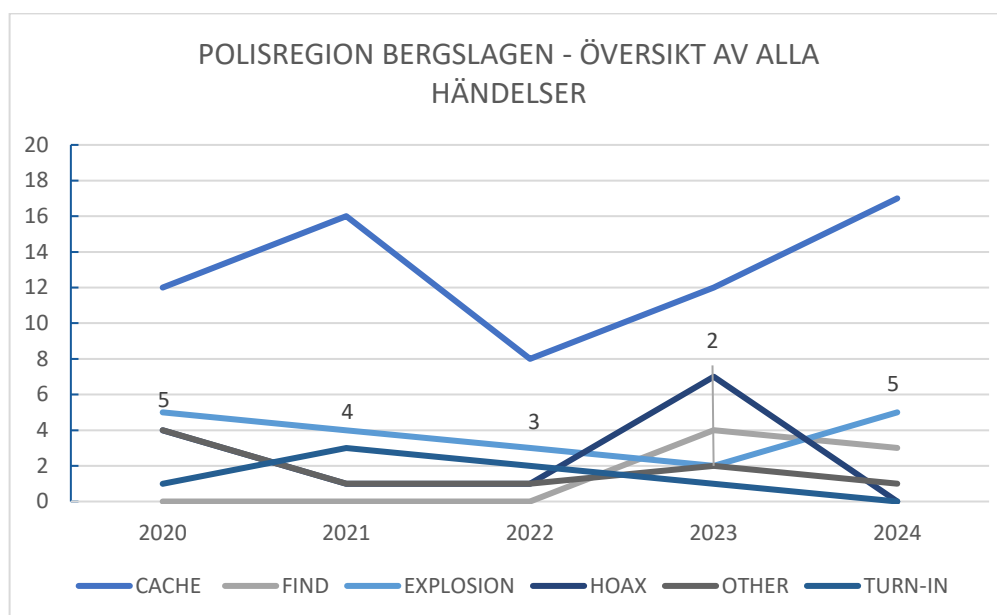
Nedan redovisas statistik för polisregion Bergslagen. I tabell 8 och figur 23 visas hur de händelser som bedöms ligga inom aktuella avgränsningar har kategoriserats. Under 2024 har antalet explosioner i regionen mer än fördubblats i jämförelse med 2023. Något vidare nämnvärt är att antalet CACHE även befinner sig på en förhållandevis hög nivå sett till tidigare. Slutligen har antalet HOAX varit obefintliga, vilket är en markant minskning från 2023.

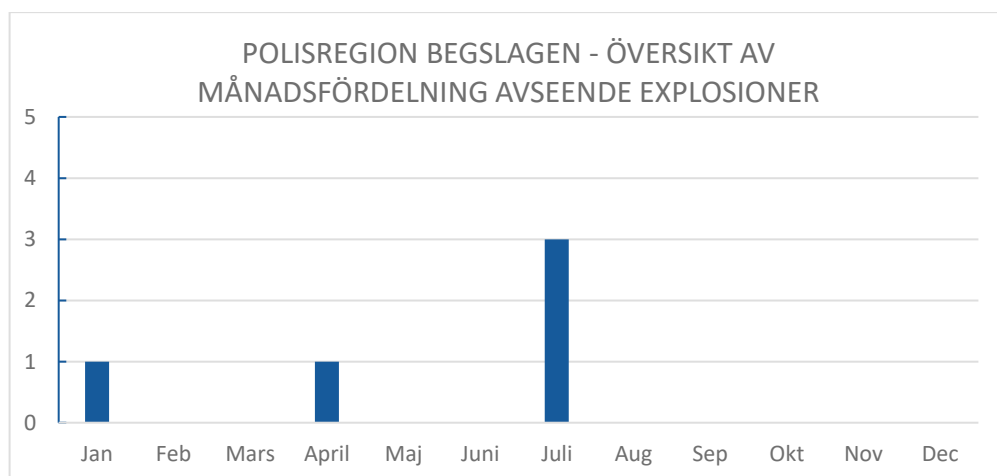
Figur 22. Kartan visar den geografiska spridningen med alla IED-relaterade händelser i region Bergslagen.

Händelse/År	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
CACHE	12	16	8	12	17	65
EXPLOSION	5	4	3	2	5	19
FIND	-	-	-	4	3	7
HOAX	4	1	1	7	-	13
OTHER	4	1	1	1	2	9
TURN-IN	1	3	2	1	-	7
TOTALSUMMA	26	25	15	28	26	120

Tabell 8. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Bergslagen. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat.

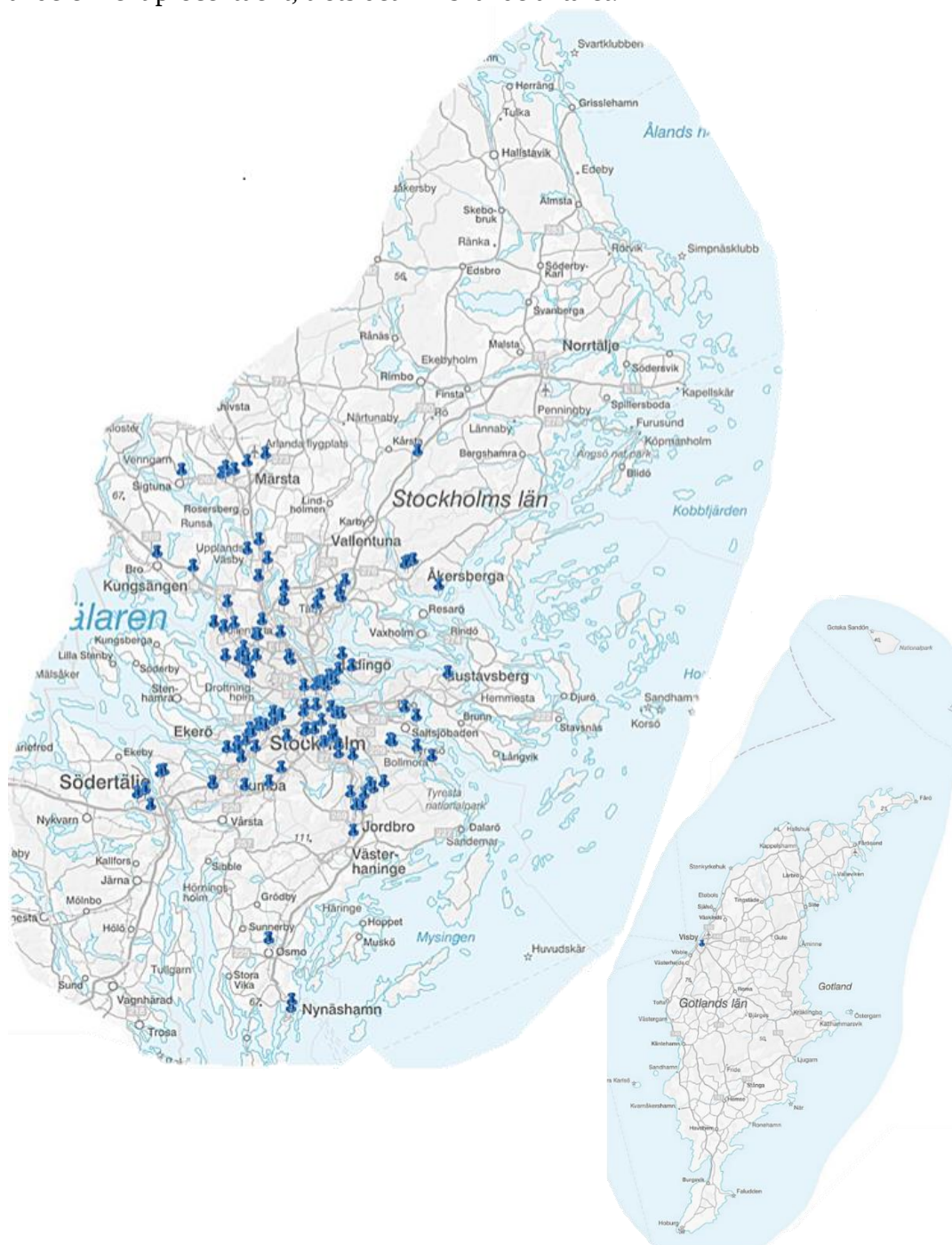
Figur 23. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Bergslagen. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat. Utsatta datapunkter för explosioner.

Figur 24. Månadsfördelning för explosioner i polisregion Bergslagen 2024.

4.4. Polisregion Stockholm

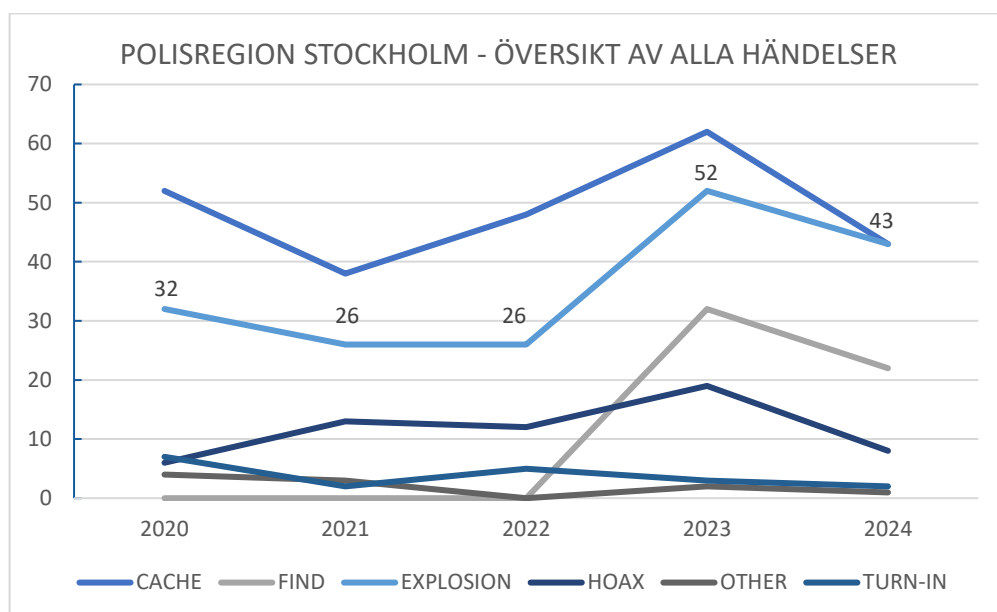
Nedan redovisas statistik för polisregion Stockholm. I tabell 9 och figur 26 visas hur de händelser som bedöms ligga inom aktuella avgränsningar har kategoriserats. Under 2024 har antalet explosioner minskat med 11 st. i jämförelse med rekordåret 2023. Det totala antalet IED-relaterade händelser har minskat med 51 st., där totalsumman för 2023 var uppe på 170 st. medan 2024 har en totalsumma på 119 st. Likt det som nämndes under den nationella statistiken står polisregion Stockholm fortfarande för den högsta andelen rent procentuellt, trots det minskande antalet.

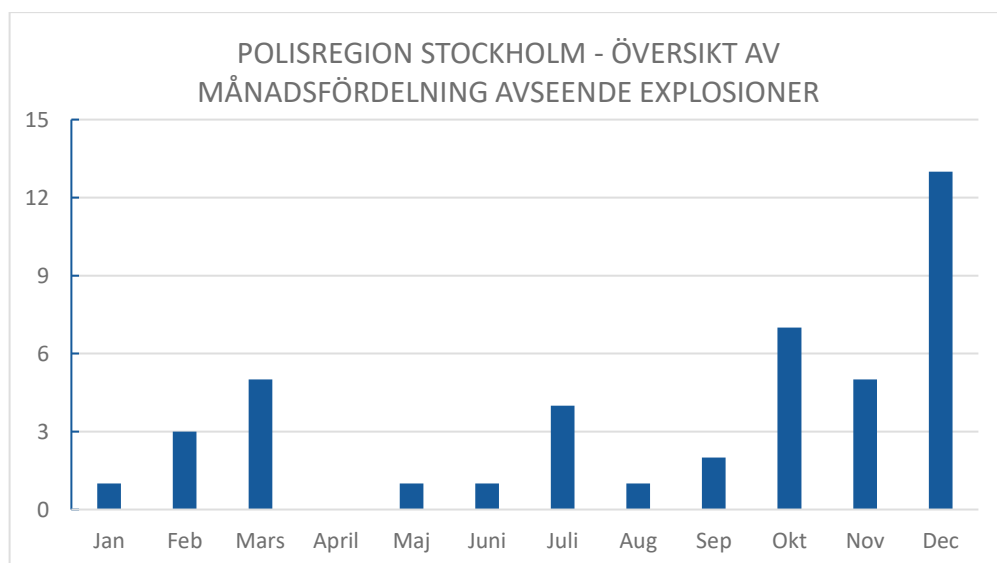
Figur 25. Kartan visar den geografiska spridningen med alla IED-relaterade händelser i region Stockholm.

Händelse/År	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
CACHE	52	38	48	62	43	243
EXPLOSION	32	26	26	52	43	179
FIND	-	-	-	32	22	54
HOAX	6	13	12	19	8	58
OTHER	4	3	0	2	1	10
TURN-IN	7	2	5	3	2	19
TOTALSUMMA	101	82	91	170	119	563

Tabell 9. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Stockholm. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat.

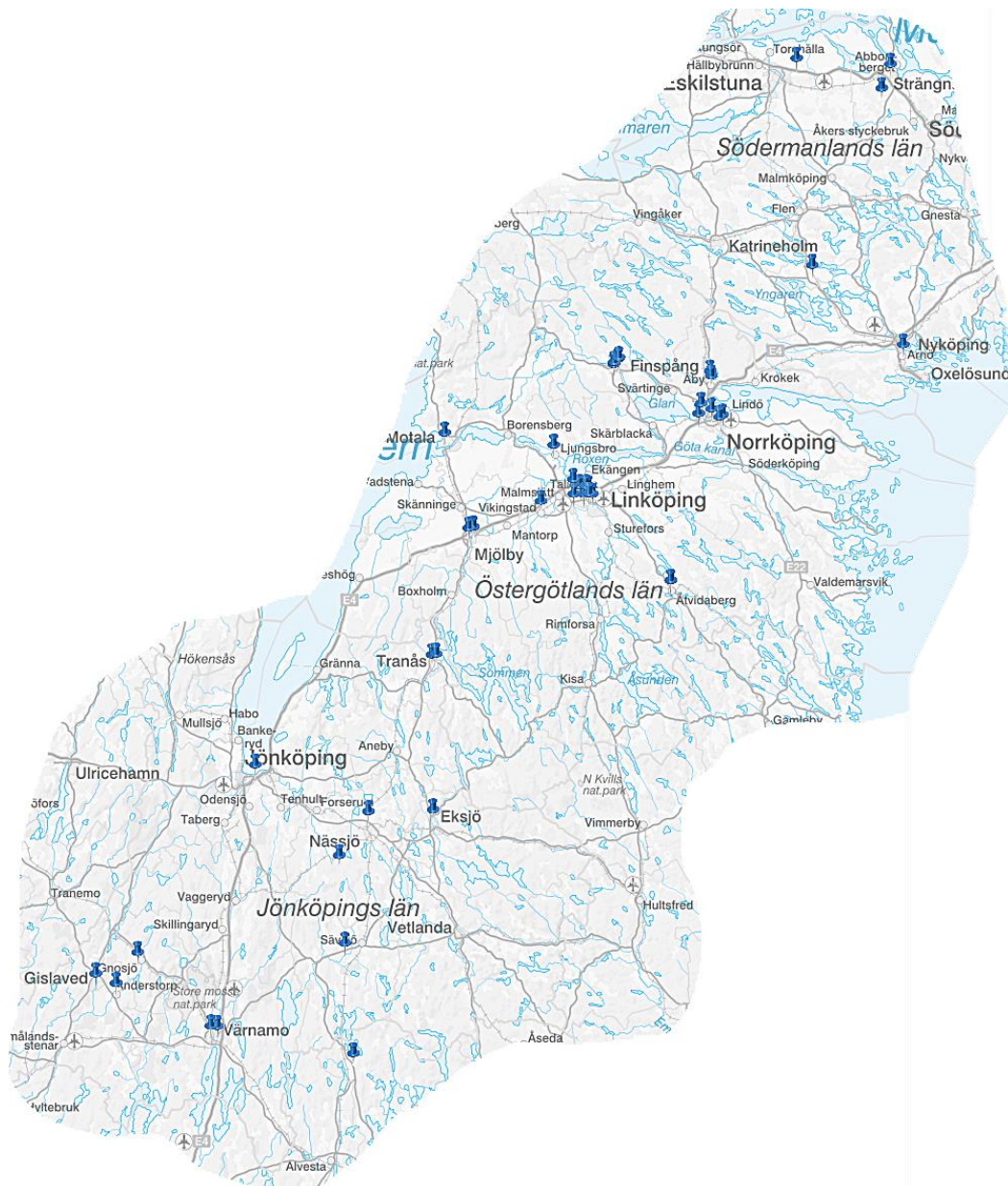
Figur 26. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Stockholm. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat. Utsatta datapunkter för explosioner.

Figur 27. Månadsfördelning för explosioner i polisregion Stockholm 2024.

4.5. Polisregion Öst

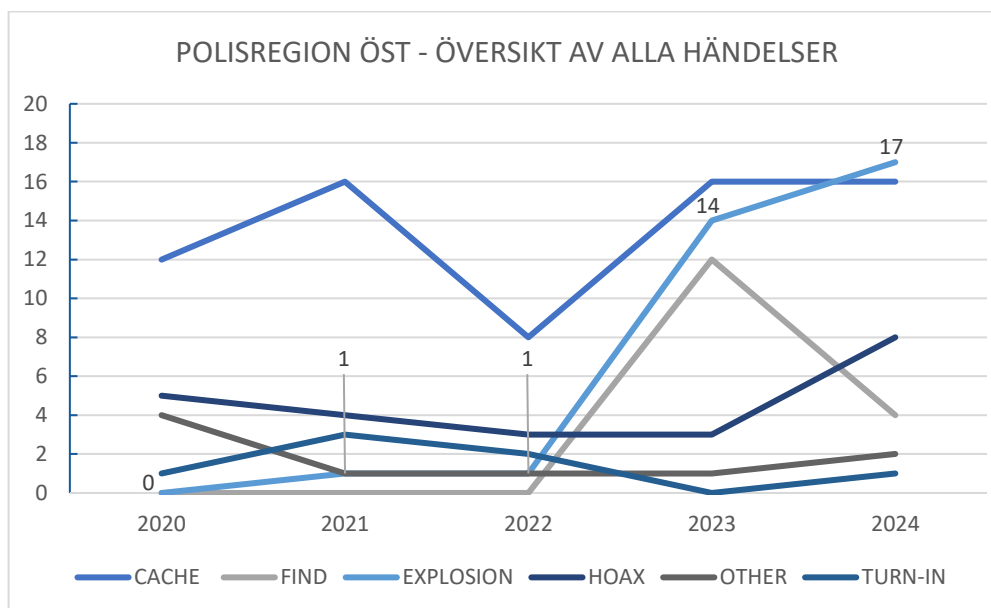
Nedan redovisas statistik för polisregion Öst. I tabell 10 och figur 29 visas hur de händelser som bedöms ligga inom aktuella avgränsningar har kategoriserats. Likt det som nämndes i årsrapporten för 2023 har Öst tidigare legat på en relativt låg nivå. Under 2024 har upptrappningen av ärenden i regionen hållit i sig. Det gäller inte minst för kategorin explosioner, med 17 för 2024 respektive 14 för 2023. Slutligen är det värt att uppmärksamma att antalet FIND i regionen har minskat markant, från 12 under 2023 till 4 under 2024. Majoriteten av händelserna är koncentrerade i och runt de större städerna i regionen, Linköping och Norrköping.

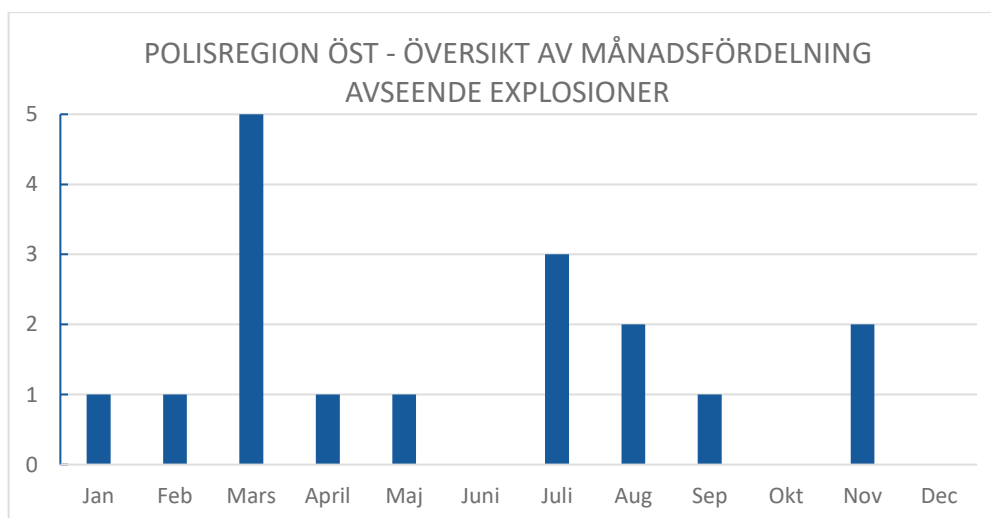
Figur 28. Kartan visar den geografiska spridningen med alla IED-relaterade händelser i region Öst.

Händelse/År	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
CACHE	12	16	8	16	16	68
EXPLOSION	0	1	1	14	17	33
FIND	-	-	-	12	4	16
HOAX	5	4	3	3	8	23
OTHER	4	1	1	1	2	9
TURN-IN	1	3	2	0	1	7
TOTALSUMMA	22	25	15	46	48	156

Tabell 10. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Öst. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat.

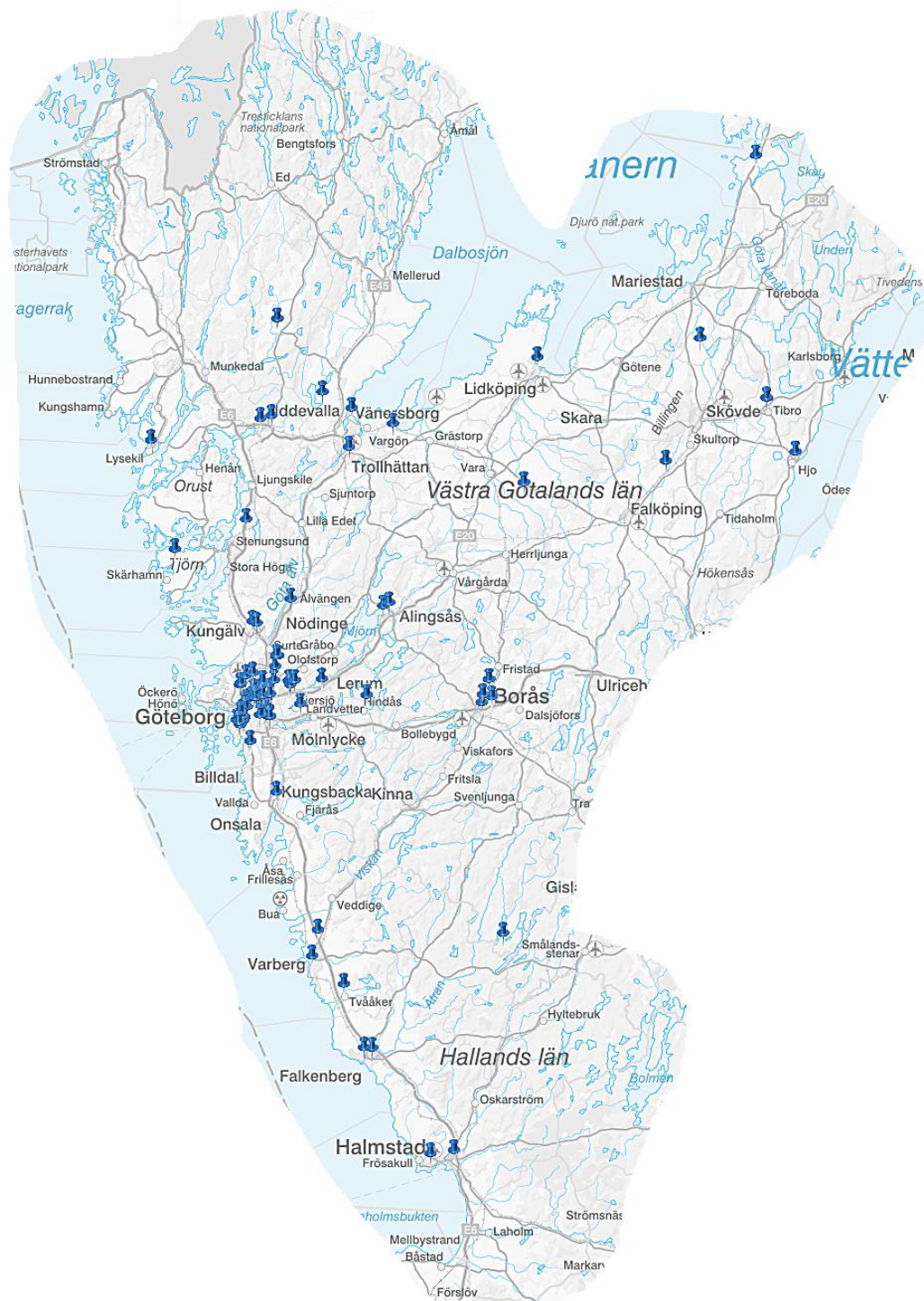
Figur 29. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Öst. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat. Utsatta datapunkter för explosioner.

Figur 30. Månadsfördelning för explosioner i polisregion Öst 2024.

4.6. Polisregion Väst

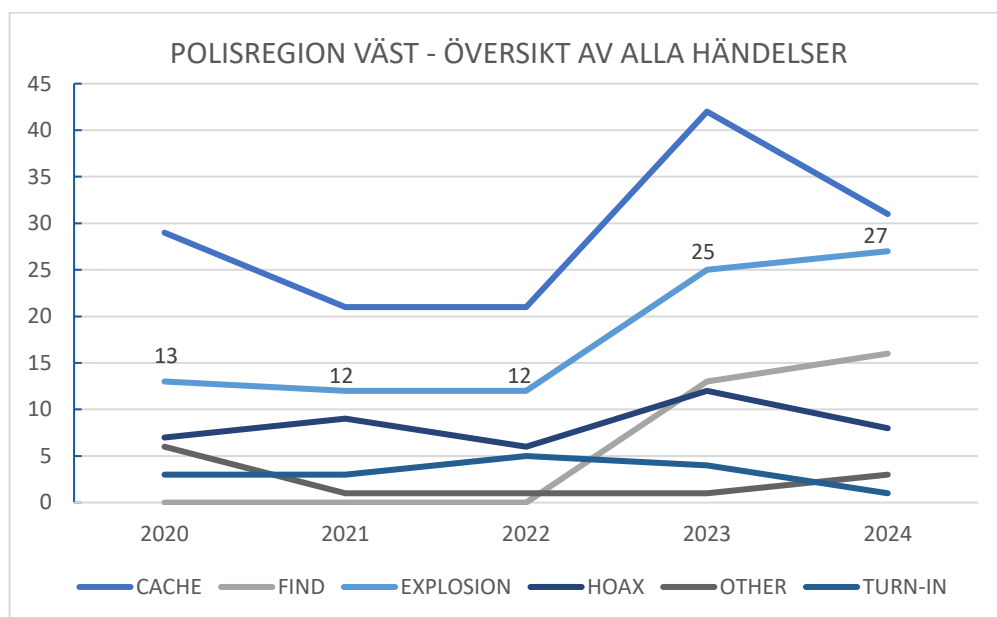
Nedan redovisas statistik för polisregion Väst. I tabell 11 och figur 32 visas hur de händelser som bedöms ligga inom aktuella avgränsningar har kategoriserats. Under 2023 fördubblades antalet explosioner i jämförelse med åren dessförinnan. Denna utveckling håller i sig med ytterligare två explosioner under 2024, med totalt 25 explosioner för 2023 samt 27 för 2024. Antalet CACHE i regionen har minskat med cirka 24 %.

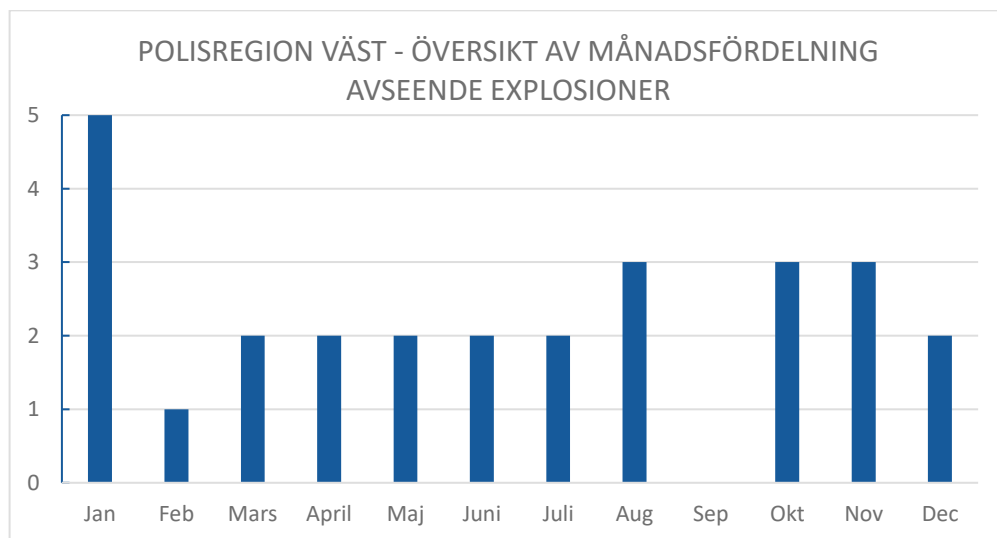
Figur 31. Kartan visar den geografiska spridningen med alla IED-relaterade händelser i region Väst.

Händelse/År	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
CACHE	29	21	21	42	31	144
EXPLOSION	13	12	12	25	27	89
FIND	-	-	-	13	16	29
HOAX	7	9	6	12	8	42
OTHER	6	1	1	1	3	12
TURN-IN	3	3	5	4	1	16
TOTALSUMMA	58	46	45	97	86	316

Tabell 11. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Väst. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat.

Figur 32. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Väst. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat. Utsatta datapunkter för explosioner.

Figur 33. Månadsfördelning för explosioner i polisregion Väst 2024.

4.7. Polisregion Syd

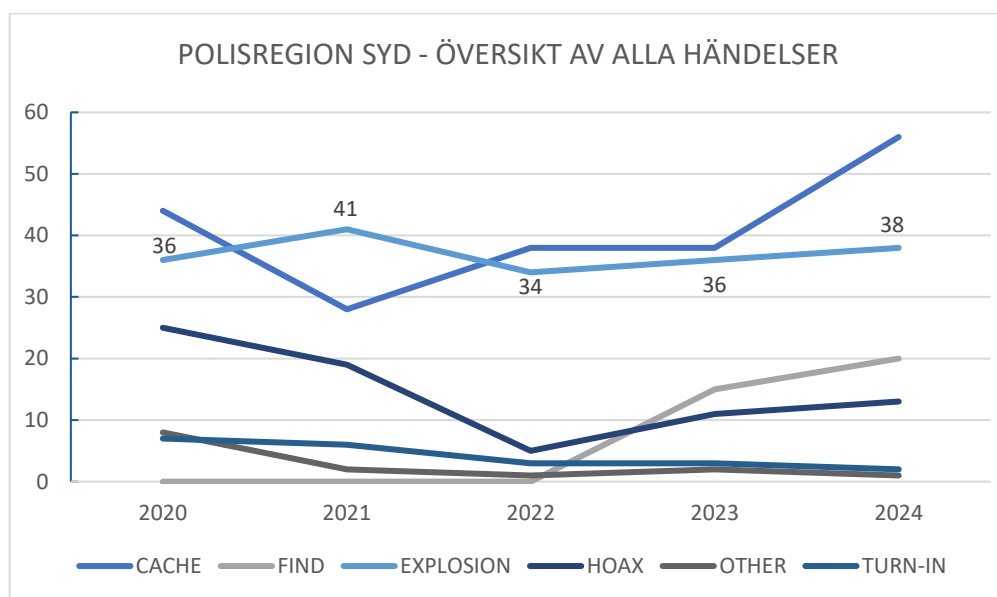
Nedan redovisas statistik för polisregion Syd. I tabell 12 och figur 35 visas hur de händelser som bedöms ligga inom aktuella avgränsningar har kategoriserats. Syd är den region med tydligast negativ trend under det gångna året, där totalsumman för 2024 ligger på 130 ärenden, vilket är en ökning på 25 st. i jämförelse med 2023 års antal på 105 st. Noterbart är att nedanstående tabell och figur visar på en betydande ökning av CACHE, från 2023 års 38 st. till 2024 års 56 st. Det ökade trycket på region Syd är fortsättningsvis påtagligt och trendutvecklingen från 2023 håller i sig även över 2024.

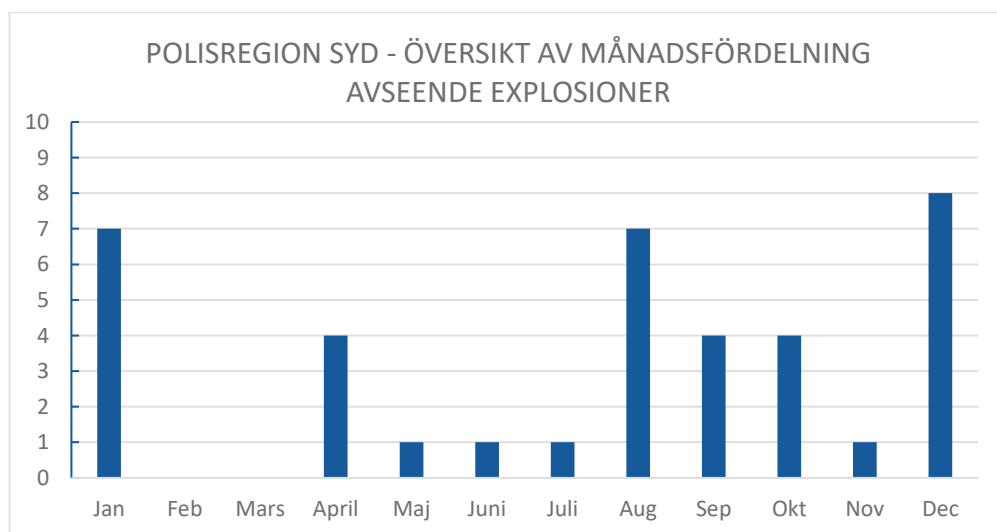
Figur 34. Kartan visar den geografiska spridningen med alla IED-relaterade händelser i region Syd.

Händelse/År	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
CACHE	44	28	38	38	56	204
EXPLOSION	36	41	34	36	38	185
FIND	-	-	-	15	20	35
HOAX	25	19	5	11	13	73
OTHER	8	2	1	2	1	14
TURN-IN	7	6	3	3	2	21
TOTALSUMMA	120	96	81	105	130	532

Tabell 12. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Syd. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat.

Figur 35. Översikt av händelser med IED, misstänkt farliga föremål samt andra objekt/händelser med koppling till verksamhetsområdet och kriminell kontext i polisregion Syd. För 2023 och 2024 redovisas CACHE och FIND separat. Utsatta datapunkter för explosioner.

Figur 36. Månadsfördelning för explosioner i polisregion Syd 2024.

5. Fokusområden och avvikelser

I detta kapitel av årsrapporten presenterar NBDC det vi benämner särskilda fokusområden och avvikelser för 2024. Läsaren bör ha i beaktan att användningen av spränghandgranater, fyrverkerier och brand inte är något nytt i kriminell kontext. Den höjda aktiviteten av dessa tillvägagångssätt är dock något som har präglat en stor del av vårt arbete under det gångna året. Detta då dessa tekniskt och taktisk innefattar förändringar, både för egen personal samt i konfliktmiljöerna. Det vilket presenteras i kapitel 5 kommer i viss mån ta avstamp i det som tidigare kapitel redogjort för, anledningen till detta är för att lägga ytterligare ett lager på problembilden i Sverige.

Antalet explosioner i kriminell kontext har, likt de statistiska överblickarna i kapitel 3 och 4 redogjort för, ökat de senare åren. Bakgrunden till dessa explosioner kan härledas till enskilda konflikter såväl som en del i grov organiserad brottslighet och utgör ett redskap för exempelvis hot, hämnd och utpressning. Helhetsbilden påvisar i många fall en hänsynslöshet för hur omgivningen påverkas och flera personer har skadats.

5.1. Spränghandgranater

NBDC har under 2024 observerat ett antal avvikelser ur ett tekniskt och taktiskt perspektiv vad avser den kriminella användningen av spränghandgranater. Ur ett tekniskt perspektiv har det under året observerats ett ökande antal spränghandgranater som ej har detonerat efter att gärningsperson har kastat dem vid ett genomfört uppsåtligt angrepp. Ur ett taktiskt perspektiv har gärningspersoner i flertalet ärenden burit med sig fler än en spränghandgranat för att genomföra en attack. I flera ärenden har även kvarlämnade oanvända spränghandgranater hittats längs flyktvägar.

Under det gångna året har NBDC producerat rapporter som svarar på vad som är farorna med upphittade spränghandgranater som ej har detonerat, samt vad personal i yttre tjänst måste tänka på när de är först på plats i sådana ärenden. Rapporterna syftar till skydd av egen polisiär personal, andra enheter som kan vara först på plats samt allmänheten. Dessa rapporter har spridits till berörd personal.

5.2. Fyrverkeribomber

Under 2024 har NBDC observerat att många av attackerna har begåtts med fyrverkeribomber som bringats till explosion. En fyrverkeribomb är en klot- eller cylinderformad pyroteknisk effekt som är ämnad att avfyras från en mörsare (rör med botten) med hjälp av en kastladdning för att sedan brisera på hög höjd. Fyrverkeribomber har exploderat i tätbebyggt område, bland annat i trapphus och invid entréer. Detta vid tillfällen då människor befunnit sig i fastigheterna. I kriminell kontext transporteras och förvaras fyrverkeribomberna på ett sådant sätt att allmänheten utsätts för risker.

Utifrån tillgänglig information har NBDC sammanställt att Polismyndigheten och Tullverket under 2024 anträffat fyrverkeribomber i kriminell kontext i

drygt 27 ärenden, fördelat på; explosioner (16 st.), fynd (5 st.) och gömmor (6 st.). Polisregion Syd är överrepresenterat i statistiken över fyrverkeribomber med totalt 15 ärenden, att jämföra med de övriga polisregionerna som tillsammans har totalt 12 ärenden.

I polisregion Syd var det under året 8 st. ärenden med fyrverkeribomber som exploderade, varav huvuddelen ägde rum under andra halvan av 2024. I polisregion Stockholm var det även här 8 st. ärenden med fyrverkeribomber som exploderade, varav huvuddelen ägde rum under december månad.

NBDC har uppmärksammat att användandet av fyrverkeribomber under året spridit sig från Polisregion Syd till övriga polisregioner med tyngdpunkt på polisregion Stockholm. Bedömning som NBDC gör här är att den kriminella användningen av fyrverkeribomber kommer att fortgå och att användningen även riskerar att öka på sikt.

5.3. Bränder

Kommande kapitel är författat av Kemi- och tekniksektionen vid NFC, detta då brandattacker inte ingår i NBS uppdrag (med undantag från hybridattacker). Problembilden som NFC identifierar kommer att presenteras nedan.

Attacker i syfte att åstadkomma brand bedöms ligga kvar på en hög nivå 2024. Någon systematisk bearbetning av statistik för brandattacker förekommer inte inom svensk polis. Dock gör NFC viss analys av de anmälda brottstyperna mordbrand och skadegörelse genom brand som en del i verksamheten vid Nationellt driftcenter (NDC). Analysen omfattar anlagda bränder som bedöms förekomma i en kriminell kontext och antalet brandattacker uppgick till cirka en tredjedel av antalet explosioner under året. Ett betydande mörkertal avseende detta bedöms dock föreligga.

Brandattackerna utgörs främst av enkla modus i form av motorbensin som hålls ut och antänds mot lägenhetsdörrar, fasader och fordon. Även så kallade molotovcocktails, flaskor med brännbar vätska och veke, förekommer frekvent. Fordon, trapphus i flerbostadshus, restauranger, servicebutiker samt bilhandelsrelaterade verksamheter är vanliga objekt för brandattacker. Geografiskt dominerar polisregionerna Stockholm, Väst, Syd samt Öst när det gäller brandattacker under året.

Polisen har vid flertalet tillfällen kunnat stoppa tilltänkta brandattacker i samband med att motorbensin inköpts och transporterats tillsammans med andra föremål i privatfordon och taxibilar i syfte att vid ett senare tillfälle anlägga brand. Förundersökningar avseende förberedelse till mordbrand har då inletts. Möjligheterna att lagföra förberedelse till mordbrand är dock lagtekniskt svårare än för planer för använda explosivämnen i brottsligt syfte.

6. Det brottsförebyggande arbetet och vikten av samverkan

Nedanstående kapitel av årsrapporten kommer redogöra för de brottsförebyggande åtgärderna som genomförs, vikten av samverkan, de lagrum som styr och påverkar verksamheten samt hur dessa utvecklas. Kapitlet är indelat i två avsnitt vilka behandlar de olika lagrummen tillsammans med de två förstnämnda aspekterna. Mer konkret så ställs dessa i relation till och i samspel med varandra genomgående i kapitlet.

6.1. Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) har vid ett antal tillfällen genomgått revideringar gällande bland annat syftet med lagen samt straffskärpningar. Senaste revideringen skedde den 1 juli 2024 då straffansvaret enligt 23 kap. brottsbalken infördes för försök, förberedelse och stämpling till brott enligt LBE.

Lagens initiala och primära syfte var att förhindra att brandfarliga och explosiva varor orsakar brand eller explosion samt att begränsa skador på liv, hälsa, miljö eller egendom. Däremot saknades en uttrycklig bestämmelse om att lagen även har ett brottsförebyggande syfte. Trots detta innehöll lagen ansvarsbestämmelser som tog sikte på den som med uppsåt eller oaktsamhet bryter mot vissa angivna regler samt förverkandebestämmelser vars syfte var att samhället skulle försäkra sig om att föremålen inte kom till användning på ett felaktigt sätt. För att förtydliga att lagen även i framtiden skulle ha ett uttalat brottsförebyggande perspektiv fördes detta in i lagens första paragraf.

Under år 2023 beslagtogs Polismyndigheten stora mängder kommersiellt tänd- och sprängmedel i kriminell kontext. Med anledning av detta och utifrån samhällets utveckling såg NBDC under 2023 ett behov av att skapa en nationell lägesbild av de beslagtagna kommersiella explosiva varorna i syfte att öka samhällets förmåga att förebygga och förhindra illegal användning av dessa. Den nationella lägesbilden påbörjades under våren 2023 och NBDC har fortsatt att utveckla samt följa denna även under 2024. Liksom i årsrapporten för 2023 kan NBDC konstatera att lägesbilden fortsatt visar på en nationell spridning av tänd- och sprängmedel kopplat till företag som är verksamma inom området.

Den nationella lägesbilden under 2023 visade också på andra avvikelser som Polismyndigheten, genom sitt uppdrag, delgav berörda myndigheter för att hjälpa dem att utföra sitt uppdrag. Resultatet av detta arbete har under 2024 resulterat i flera förvaltningsrättsliga processer som, när den här rapporten skrivs, ännu inte är avgjorda. Rättsprocesserna avser både tillstånd enligt LBE samt tillstånd till sprängning enligt ordningslagen (1993:1617).

De lämplighetsprövningar som Polismyndigheten ska göra av fysiska personer med betydande inflytande över verksamheten, föreståndare och deltagare i tillståndspliktig verksamhet enligt LBE är fortsatt en viktig del i myndighetens brottsförebyggande arbete i att göra Sverige säkrare. Genom

lämplighetsprövningar förhindras olämpliga personer att arbeta i den tillståndspliktiga verksamheten och därigenom förhindras risk för läckage av tänd- och sprängmedel från den civila marknaden till kriminella. Även fortsättningsvis görs en helhetsbedömning, utifrån tillgänglig information, huruvida en person är lämplig eller inte att delta i den tillståndspliktiga verksamheten. Därefter fattar tillståndsmyndigheterna, MSB och berörd kommun, beslut om huruvida en person ska godkännas för deltagande i den tillståndspliktiga verksamheten eller inte.

Från och med 1 juli 2024 har det i 30 § LBE förts in att för försök, förberedelse eller stämpling till grovt brott eller synnerligen grovt brott enligt LBE döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken. Under 2024 har individer dömts enligt denna bestämmelse men det är för tidigt att göra någon närmre analys då bestämmelsen trädde i kraft vid halvårsskiftet.

Under 2024 gav Förvarsdepartementet en utredare i uppdrag att göra en översyn av LBE. Syftet med översynen var att skapa en ändamålsenlig tillståndsgivning för explosiva varor samt en väl fungerande och effektiv tillsyn över tillståndspliktig verksamhet rörande explosiva varor. Uppdraget skulle redovisas den 20 december 2024 men Förvarsdepartementet förlängde utredarens uppdrag med tillägg om att analysera och lämna förslag på hur en utökad och löpande kontroll i fråga om personers lämplighet kan utformas samt analysera och ta ställning till Polismyndighetens behov av att, utan hinder av sekretess, kunna lämna uppgifter till tillstånds- och tillsynsmyndigheter. Tilläggsuppdraget ska redovisas den 31 mars 2025. NBDC deltar tillsammans med Polismyndighetens rättsavdelning i översynen. Delredovisning av utredningen gjordes den 13 februari 2025, mer om det finns att läsa i angiven fotnot.²

Genom det brottsförebyggande perspektivet har Polismyndigheten en viktig del i framförallt tillståndsprocessen och den lämplighetsprövning som myndigheten ska göra. Polismyndigheten ska även lämna tillsynsmyndigheten den hjälp som behövs för tillsyn. Det har under de senaste åren blivit än mer tydligt att de luckor som finns i lagstiftningen behöver åtgärdas och hur viktig samverkan mellan de olika myndigheterna i tillstånds- och tillsynsprocessen är. Även samverkan med branschen, såväl tillverkning/grossist samt företrädare för sprängbranschen, är viktig för att komma tillrätta med de allvarliga problem som finns i samhället.

6.2. Lag (2014:799) om sprängämnesprekursorer

Sprängämnesprekursorer är utgångsämnena som kan användas för att tillverka hemmagjorda sprängämnen. Då vissa kemiska produkter innehåller dessa utgångsämnena har dessa reglerats på EU-nivå genom EU-förordning 2019/1148 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer, så att enskildas tillgång till dessa produkter begränsats eller helt förbjudits. I

² <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2025/02/ds-20256/> Tillgänglig 2025-03-19

Sverige kompletterar lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer och förordning (2014:880) om sprängämnesprekursorer EU-förordningen. Syftet med regleringen är att förebygga olaglig tillverkning av sprängämnen och bland annat förhindra terrorism med hjälp av dessa sprängämnen.

Många av de produkter som innehåller sprängämnesprekursorer har även legala användningsområden, så kallade "dual use chemicals", varför de är svåra att helt förbjuda. Produkter som innehåller vissa ämnen, som även har ett legalt användningsområde för enskilda, är tillståndspliktiga över en bestämd halt. För att få ett tillstånd behöver den enskilde kunna påvisa ett behov av den begränsade produkten samt att den enskilde ska bedömas som lämplig att inneha sprängämnesprekursorer. MSB är tillståndsmyndighet för sprängämnesprekursorer och ska, innan beslut om tillstånd fattas, inhämta ett yttrande från Polismyndigheten. Säkerhetspolisen bereds också tillfälle att yttra sig. På samma sätt som vid lämplighetsprövningar enligt LBE görs en helhetsbedömning utifrån den information finns tillgänglig för Polismyndigheten, av om den enskilde är lämplig att förvärva, införa, inneha eller använda den produkt som ansökan avser.

Då svensk lag och förordning om sprängämnesprekursorer är ett komplement till EU-lagstiftning sker ett nära samarbete med andra länder och myndigheter inom EU. Enligt artikel 9 i EU-förordning 2019/1148 har ekonomiska aktörer och internetbaserade marknadsplatser en rapporteringsskyldighet gällande misstänkta transaktioner och betydande försvinnanden samt stölder av sprängämnesprekursorer. NBDC är nationell kontaktpunkt där vidare bearbetning av rapporteringen från de ekonomiska aktörerna och internetbaserade marknadsplatserna. NBDC uppmärksammar att antalet rapporter om misstänkta transaktioner som kommer in till myndigheten är få. Vad detta beror på, om det beror på bristande uppföljning från tillståndsmyndigheterna eller om det beror på okunskap hos återförsäljare, behöver analyseras närmare med tillståndsmyndigheterna.

7. Bidrag till lägesbilden från samverkande myndigheter

Årsrapporten har genomgående presenterat vikten av samverkan med andra myndigheter. I detta kapitel kommer ett axplock av samverkanspartnernas roll presenteras.

7.1. Försvarsmakten vid Nationellt Bombdatacenter

Utvecklingen nationellt och internationellt påvisar nu mer än någonsin vikten av ett nära samarbete mellan Försvarsmakten och Polismyndigheten. Volymen av våldsbrott samt de kriminellas tillvägagångssätt försvårar kraftigt möjligheten att särskilja eventuella statsaktörsdrivna brott. Endast genom en gemensam aktuell lägesbild kan vi urskilja normbrytande aktiviteter och uppnå tidiga indikationer och tydliga insteg, något som är av största vikt i den gråzon vi befinner oss i.

Den 7 mars 2024 blev Sverige fullvärdig medlem i NATO. Detta medför både rättigheter och skyldigheter för oss som nation. Vi är nu ålagda att bidra med en nationell lägesbild för att möjliggöra korrekta förberedelser inom ramen för krig och kris. NBDC spelar en central roll i att lösa denna uppgift genom att inhämta, bearbeta och sammanställa alla explosivrelaterade händelser i Sverige.

Försvarsmakten har förmåga att:

- ständigt bedriva omvärldsbevakning för att upptäcka och identifiera yttre hot mot Sverige och svenska intressen samt att ta fram underlag för beslut om höjd beredskap.
- upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet samt att värna Sveriges suveräna rättigheter och nationella intressen.
- upprätthålla beredskap för att kunna aktivera och mobilisera krigsförband med hög personell och materiell krigsplaceringsgrad.
- genomföra forcerad förmågehöjning av befintliga krigsförband.
- ge begränsat stöd till annan part i Sveriges närområde.
- genomföra internationella operationer utanför närområdet och bidra till att förebygga och hantera konflikter.
- lämna stöd till civila aktörer, ta emot civilt stöd samt bidra till skydd av samhällsviktiga funktioner.

7.2. Säkerhetspolisen vid Nationellt Bombdatacenter

Säkerhetspolisen är en av de myndigheter som är en del av NBDC. Säkerhetspolisen ser stor operativ nytta av samarbetet i NBDC inom flera verksamhetsområden.

7.3. Nyttjandet av IED i internationell konfliktmiljö

Kriget i Ukraina har fungerat som en katalysator för teknisk anpassning och utveckling av ammunitionsobjekt (explosivämnesrelaterade system). Det har haft en betydande inverkan på den globala hotutvecklingen. Inledningsvis har improviserade och provisoriska hot skiftat mot mer konventionell konstruktion och taktiskt nyttjande. Särskilt framträdande är det strukturerade taktiska användandet av obemannade luftfarkoster (UAS) som en verkansdel eller för distribution av verkansdelar. Internationellt ges det utrymme och tid för både individuella grupper och statliga aktörer att utveckla och förfina konstruktioner och metoder, detta i skuggan av konflikten i Ukraina.

Vidare ser vi en ökad komplexitet när det gäller metoder, konstruktioner och teknik. Traditionellt sett har ammunitionsshot kunnat klassificeras i olika tematiska grupper, vilket även har underlättat hantering och åtgärder mot dessa. Dock har den ökade integreringen och användbarheten av tekniska system, såsom mobilapplikationer och semikonventionell produkt av delkomponenter (t.ex. tändsystem, säkringar eller verkansdelar), lett till att de tidigare tematiska indelningarna för hotanalys och hantering är mer sammanflätade. Det som tidigare definierades som ”improviserat” är i regel baserat på modern ingenjörskonst och faller således inte in helt korrekt i kategorin. Tillgången till programvara för konstruktion och möjlighet att använda 3D-printing har skapat en ny kategori som i stor utsträckning liknar konventionell konstruktion. Under 2024 har betydande problem vid hantering provisoriska ammunitionsobjekt i relation till UAS rapporterats, problemen avser oavsiktlig detonation.

Slutligen har tiden för teknisk anpassning minskat exponentiellt, vilket innebär att metoder och åtgärder för skydd och verkan utvecklas i en mycket snabbare takt. Tillgången till teknisk materiel har blivit en avgörande framgångsfaktor för att kunna anpassa verkansdelar så att de undgår motmedel och skyddsåtgärder. Exempel på detta är ökad användning av ”icke-sändare system” i Ukraina, som främst baseras på fiberoptik. Anpassningarna möjliggör en effektivare användning av verkansdelar som är utformade efter typspecifika situationer.

Under året har det observerats trender gällande konstruktion av provisoriska ammunitionsobjekt (IED) som i stor utsträckning bygger på konventionella- eller semikonventionella delkomponenter. En stor del av explosivämnen som används vid konstruktion av verkansdel, ser generellt ut att vara av militär plastisk typ. Sannolikt kommer majoriteten av explosivämnen från konventionell rysk militär materiel som har demonterats på olika sätt. I regel modifieras befintlig ammunition med konstruktioner som möjliggör nya användningsområden. Till exempel modifieras konventionell ammunition med olika typer av fen-stabilisering och upphängningssystem för att kunna fällas från en drönare. Tändsystemens konstruktion liknar till stor del konventionella mekaniska- eller elektriska system. Bedömningen är att ökad teknisk stabilitet och lägre produktionskostnader resulterar i minskad felfunktion. Troligtvis kommer detta att skapa förutsättningar för mer kvalificerade hot avseende taktiskt nyttjande, distribution och verkan.

8. Slutdiskussion

Slutdiskussionen i 2023 års årsrapport inleddes med likställandet: att antalet explosioner under 2023 har varit i paritet med 2019. Detta är även fallet för 2024, trendlinjen i kapitel 3.2. visar en uppåtgående trend medan det statistiska underlaget, trots det höga antalet explosioner som ägt rum under 2024 visar på en svagt nedåtgående sådan. Det är viktigt att ha i åtanke att det är skillnad på trendutveckling över en femårsperiod och den statistiska fakta som presenteras, att särskilja fem explosioner och påstå att det är en nedåtgående trend går visserligen hand i hand med det vilket grafen visar, men det är inget NBDC med säkerhet kan påvisa. Utfallet av sanningshalten kommer att kunna konkretiseras under följande år.

Kopplat till explosionerna har det inte skett några dödsfall under 2024, dock är skadeläget på såväl fastighet som privatperson oroväckande, och avsaknaden av dödsfall är inget annat än mirakulöst. Kostnader för resurs (Polismyndigheten och övrig blåljuspersonal) samt kostnader för återställande och reparationer, som explosionerna orsakar uppgår till betydande summor vilket samhället som helhet får stå för.

Den psykologiska påverkan som det sprängrelaterade våldet har på tredje part är svår att mäta och ingår inte i NBDC:s uppdrag. Med det sagt är rådande situation fortsatt mycket allvarlig, det är värt att upprepa det NBDC noterade i 2023 års årsrapport, det sprängrelaterade våldet i form av faktiska explosioner har fortsättningsvis flyttat sig närmare privatperson, invid bostadsdörr och inuti trapphus.

NBDC ser vidare att det sprängrelaterade våldet kommit att flytta sig ut från storstadsregioner till övriga polisregioner, där region Öst särskilt sticker ut under de senaste två åren. Upptrappningen av konfliktläget i region Öst är påtaglig med ett tidigare snitt på 20 ärenden per år för 2020, 2021 och 2022, till ett snitt på 47 ärenden för 2023 och 2024. Även om det inte ingår i NBS och NBDC:s uppdrag att följa lägesbilden lika ingående när det kommer till brandattentat, undgår det oss inte att se en ökning av även detta i just region Öst. Användandet av bränder som komplement kan bero på det högintensiva konfliktläget, vilket kräver snabba repressalier när tillgången till tänd- och sprängmedel inte är lika lättillgänglig.

I årsrapporten för 2023 poängterade NBDC att berörda aktörer behöver göra sitt yttersta för att begränsa tillgången till kommersiellt tänd- och sprängmedel, detta för att bryta uppåtgående trend. Vilket i viss mån skett och fortsättningsvis behöver ske. När det kommer till vad som används och när, ser NBDC att av de tre huvudkategorierna (kommersiellt tänd- och sprängmedel, spränghandgranater och pyroteknik) är det pyroteknik som har ökat. Detta var inte lika vanligt tidigare, då kommersiellt tänd- och sprängmedel var överrepresenterat.

Polismyndighetens nära samarbete med andra myndigheter och branschorganisationer i syfte att stävja/förhindra kriminellas användning/tillgång av kommersiellt tänd- och sprängmedel har gett effekt. NBDC ser fortsättningsvis att fokus behöver läggas på tillsynen av tillståndspliktig verksamhet, både vad gäller antalet genomförda tillsynsbesök och kvaliteten i dessa. Tillsynen av tillståndspliktig verksamhet åligger tillstånds- och tillsynsmyndigheterna men Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för tillsynen. NBDC ser positivt på den utveckling av tillsynsarbetet som har påbörjats av tillsynsmyndigheterna under året.

Under 2024 utvecklade Polismyndigheten kontinuerligt det brottsförebyggande- och brottsutredande arbetet, där upprättandet av NDC medförde stora regionsöverskridande samverkansmöjligheter. I NDC bidrar NBDC med specialistkunskap för att såväl samordna utredningar som uppmärksamma nya IED konstruktioner.

Något som varit betydande under 2024 är dels den lagändring i LBE som trädde i kraft under andra halvan (rörande försök, förberedelse och stämpling till brott) men även pågående regeringsuppdrag rörande översynen av LBE som även fortlöper under 2025.

Utifrån ovanstående ser NBDC att kompetensutveckling inom Polismyndigheten och övriga berörda myndigheter, (inte minst med anledning av det kriminella modusskiftet som noterats men även det vilket LBE utredningen kan komma att leda till), kommer att vara av största vikt i det fortsatta brottsförebyggande- och brottsutredande arbetet. Utbildningsinsatser i syfte att höja kompetensnivån för såväl enskilda medarbetare som hela Polismyndighetens organisation samt andra rättsvårdande myndigheter sker kontinuerligt, här spelar etablerade kontaktytor som NBDC besitter en stor roll.

Sammanfattningsvis målar helhetsbilden upp en ansträngd situation för både Polismyndigheten, andra berörda myndigheter och samhället i stort. Med 983 sprängrelaterade ärenden under den senaste tvåårsperioden blir det tydligt att samhället gemensamt behöver fortsätta det proaktiva arbetet.